

Goran Gluvić

KOLIČINA TREPLJANJA IN DRUGI PRIZORI

Osebe

Štefka

Branko

Oče Mira

Mati Miro

Zastopnik

Instruktor

Mirko

PRVO DEJANJE

Stanovanje. V ospredju dnevna soba s kavčem, naslonjačem in klubska mizo. V ozadju kuhinja z jedilno mizo, štirimi stoli in kuhinjskimi elementi in policami. Ob strani sta dva okna, zraven okna še en stol, tak kot v kuhinji, na katerem sedi oče Mira.

PRVI PRIZOR

(Štefka, Branko, oče Mira)

Branko stoji za likalno mizo sredi sobe in lika srajco, Štefka sedi v naslanjaču in bere časopis. Oče Miro sedi pri oknu in skozenj zre v daljavo.

BRANKO: (nejevoljno in živčno) Ne vem, zakaj moram jaz likati perilo. Ne vem. A sem zato študiral, magistriral in doktoriral? Sprašujem te: a sem zato ...

ŠTEFKA: Slišala sem te. Če ne veš odgovora na to vprašanje, potem se tudi jaz sprašujem, zakaj si študiral, magistriral in doktoriral?

BRANKO: Dobro veš, da sem postavil retorično vprašanje. (premor) Veš, tudi ti bi lahko kdaj prijela za likalnik, ali pa za kakšen lonec ... Ali pa za metlo, sesalnik ... Ah, saj vem, tega nikoli ne bom doživel. Nikoli. Da bi sedel v naslanjaču tako kot ti in bral knjižne ocene, takšne kot so jih spisali prejšnji teden, prejšnji mesec in prejšnje leto, desetletje ... Za številne druge knjige iste kritike. Nikoli mi ne bi bilo dolgčas. Niti gledaliških kritik, ki so si podobne kot jajce jajcu, se ne bi branil. Res mi ne bi bilo dolgčas. In ne bi se oziral v gnevu. (na robu joka) Ne bi. Nikoli. Sploh se ne bi oziral.

ŠTEFKA: Ne pritožuj se. Sam si se odločil, da boš likal.

BRANKO: Ni bistveno, ali sem se sam odločil ali ne. Bistveno je vprašanje, ki se glasi: zakaj sploh likam oblačila, ko pa nikoli nikamor ne greva.

OČE MIRA: Jaz bi šel v Ljubljano.

BRANKO: Ljubljane ni več. Odpotovala je.

OČE MIRA: Kam je odpotovala?

BRANKO: Nihče ne ve. Zjutraj, ko so še vsi spali, se je spakirala in odšla. Šele pri zajtrku so opazili, da je ni.

OČE MIRA: Kdo je opazil?

BRANKO: Ostala mesta. Kranj, Maribor, Celje, Koper ...

OČE MIRA: Lažeš! Ta mesta nikoli ne zajtrkujejo z Ljubljano. To praviš samo zato, da me ne bi bilo treba peljati. In da bi me jezil. Ljubljana nikoli ne bi odšla, ne da bi se prej poslovila od mene. Nikoli. Zapomni si to.

BRANKO: Zapomnil si bom, oče Mira.

ŠTEFKA: Poslušaj, kaj piše v časopisu ...

BRANKO: Me ne zanima!

ŠTEFKA: Vseeno bom prebrala.

BRANKO: Rekel, sem da me na zanima! Če začneš brati, se pazi, likalnik ti bom vrgel v glavo! Vroč likalnik! Ne mrzel! Si razumela?

ŠTEFKA: (se pretirano čudi) Skupaj z vtičem? Boš v ... mislim, mojo glavo ... vrgel?

BRANKO: Natanko tako!

ŠTEFKA: (pomirjujoče) Kaj te je tako razjezilo? Saj ničesar še nisem prebrala?

BRANKO: Vseeno. Poznam vsebino, ki jo boš prebrala? Poznam celotno vsebino časopisa.

ŠTEFKA: Današnjega? Si ga že prebral? Si prelomil svojo obljubo, da ne boš več nikoli bral časopisov, ker lažejo, takoj ko stegnejo svoj standardni jezik?

BRANKO: Nisem. Berem jim misli. Takoj ko kakšnega vidim, mu preberem misli. In s tem vsebino. V mislih izdajo vsebino. Tako plehki in podkupljivi so ti današnji časopisi.

ŠTEFKA: Hotela sem prebrati vremensko poročilo in ga intelektualno komentirati. Piše, da bo ...

BRANKO: (zelo hitro) Zvečer bo v severni polovici Slovenije še pretežno oblačno, drugje pa bo precej jasno. Ponoči se bo povsod razjasnilo, v notranjosti bo po nekaterih dolinah in kotlinah nastala megla. Najnižje jutranje temperature bodo od -1 do 4, na Primorskem ob šibki burji od 5 do 10 °C. V torek bo pretežno jasno. Burja na Primorskem bo dopoldne ponehala, popoldne bo na vzhodu zapihal južni veter. Najvišje dnevne temperature bodo od 13 do 16, na Primorskem do 19 °C. (malo zadihano) No, zdaj je na vrsti tvoj intelektualni komentar. Prosim, izvoli. Beseda je tvoja.

ŠTEFKA začudeno pogleduje v Branka, nato v časopis.

OČE MIRA: (medtem) Primorska nikoli ne bi dovolila, da Ljubljana odpotuje. Postavila bi stražarje z velikimi puškami, ki bi prežali. Če bi se Ljubljana premaknila za korak, bi ji rekli: Stoj, nikamor ne greš. Ja, to bi rekli in Ljubljana bi za korak stopila nazaj in spet stala na mestu, kjer je stala stoletja. Tako bi bilo in nič drugače.

ŠTEFKA: Točno tako, kot piše v časopisu. (se nasmehne) A, ne, ne. Ne boš me preslepil. Zdaj mi je jasno, zakaj si vstajal ponoči.

BRANKO: Imel sem težave z lakoto.

ŠTEFKA: A, ne, ne. Hodil si se učiti vsebino časopisa na pamet. To je prava resnica.

BRANKO: Pravim, da sem imel težavo z lakoto. Ta časopis pa je tako ali tako prišel z jutranjo dostavo.

ŠTEFKA: Ne boš me preslepil. Kupil si večerno izdajo in jo ponoči na skrivaj bral. V kuhinji. Ko si se vsebino naučil na pamet, si časopis naskrivaj pojedel. Zato ti ni teknil zajtrk. Kaj teknil? Sploh ga nisi pojedel.

BRANKO: Ni res! Ponavljam: imel sem težave z lakoto, zato sem pojedel pol hladilnika rdečih paprik. Podolgovatih, da ne bo pomote.

ŠTEFKA: Da bi zakril pojedeni časopis! Priznaj.

BRANKO: No, in kakšna je tvoja intelektualna razlaga vremenskega poročila?

ŠTEFKA: Kar izmikaj se odgovoru, kar izmikaj. Tako ne boš daleč prišel. Kot pravi star pregovor: kdor se izmika odgovoru, se izmika tudi vprašanju.

OČE MIRA: Jaz bi šel v Ljubljano. Kdo me bo peljal? Če me noče nihče peljati, bom šel sam. Peš. (vstane, iz žepa mu pade prastara zarjavela pištola)

ŠTEFKA: Kaj sem pravkar videla!?

OČE MIRA: Nič nisi videla. (pobere pištolo in jo skuša skriti v žep)

ŠTEFKA: (odloži časopis, vstane in stopi k njemu) Vse sem videla. Daj mi to reč. Pištolo.

OČE MIRA: Ne dam. Nič nimam.

ŠTEFKA: (mu vzame pištolo) Kaj pa je to? Je to nič nimam in ne dam?

OČE MIRA: (s sklonjeno glavo, šepetaje) To je moje. To je privatna lastnina.

ŠTEFKA: A veš, da nihče ne sme imeti pištole? Da je prepovedano streljati z orožjem? Branko, povej mu kaj? Tvoj oče je.

BRANKO: Oče Mira, dobro veš, da je prepovedano streljati z orožjem. Povsod, razen v Ljubljani. Aha, zato hočeš v Ljubljano. Da bi streljal vsevpred.

OČE MIRA: Ampak jaz sem samo hotel ustreliti kozla. (nabira solze) Samo enega kozla sem hotel ustreliti, da bi si lahko zvečer dejal: poglej, današnji dan ni bil dolgočasen, bil je izpolnjen, ustrelil si kozla, imaš o čem pripovedovati svojim zanamcem. (se cmeri)

ŠTEFKA: Ne jokati, oče Mira. Ne smeš. Videli te bodo, potem pa bo križ. Branko, pomagaj.

BRANKO: (priskoči in se postavi pred okno, gleda skozenj) Mislim, da ga ni nihče videl jokati. Upam. O, mater govedina, kako so ljudje radovedni. Nekdo ga je vseeno videl. Ljudje so se začeli zbirati. Glej, glej, koliko jih je. Kdo bi si mislil, da se v tako kratkem času lahko zbere toliko ljudi.

ŠTEFKA: Ne zijaj skozi okno. Stori nekaj.

OČE MIRA: (glasno zajoka) Saj nisem jokal. Vrni mi pištolo. Vrni mi pištolo. Hočem v Ljubljano streljat.

BRANKO: (mirno opazuje skozi okno) Kaj naj storim?

ŠTEFKA: Zagрни okno! Hitro!

BRANKO: (zastre okno z zaveso) Oče Mira, samo v težave nas spravljaš. A veš to?

OČE MIRA: Ne vem. (začne tuliti) Hočem streljat. (preneha tuliti)

DRUGI PRIZOR

(Prejšnji, mati Miro)

MATI MIRO: (vstopi, v rokah drži cekarja, na hrbtu gorski nahrbtnik) Pri moji sveči ugasnjeni s palcem in kazalcem, kaj hudiča ste pa drekali, da je toliko ljudi pred hišo? Komaj sem se prerinila do vrat.

OČE MIRA: Vzela mi je pištolo. Potem sem pa jokal.

MATI MIRO: (odloži cekarja in nahrbtnik, potem razgrne zaveso in odpre okno) Poslušajte! Ni jokal! Mušica se mu je zaletela v oko! Ljudje, gremo narazen! Kaj ste rekli? Ne, ne, ni bilo letalo, ampak čisto navadna mušica. Da je jokal, kot da bi ga letalo Antonov ali Boeing 777 zadelo v oko? Ne, napačno si razlagate. Kot sem rekla: samo mušica se je zaletela v njegovo oko in je bilo videti, kot da bi jokal. Oče Mira ne bi nikoli jokal. Tudi če bi ga letalo zadelo v oko, ne bi jokal. Kaj ti ni jasno? Gremo, razidite se! No, tako. Ni bilo letalo! Zapomnite si enkrat za vselej. Ne verjamete? To je vaš problem, ne moj. Nasvidenje, zbogom in zdravi ostanite. (zapre okno) Kakšni ljudje, nič jim ne moreš dopovedati. Poveš po resnici, ne verjamejo, zlažeš se, ne verjamejo. Kaj naj jim človek pove, da bi verjeli?

OČE MIRA: Hočem nazaj svojo pištolo.

MATI MIRO: A so morda videli pištolo?

ŠTEFKA: Nisem prepričana.

MATI MIRO: No, ni pomembno. To je stara, zarjavela pištola za staro železo. Daj jo sem. (vzame pištolo, jo postavi na polico in odpira nahrbtnik)

OČE MIRA: Ne žali moje pištole! To je pištola mojega pradedca. Sam feldmaršal von Bojna mu ga je podaril, ko je preplaval Sočo po dolgem in po čez.

BRANKO: Ne razumem, zakaj je plaval v Soči? (se vrne k likalni mizi)

ŠTEFKA: (se vrne v naslanjač in lista časopis) Saj ti je že stokrat povedal.

BRANKO: Vem, da je povedal stokrat, a še vedno ne razumem.

OČE MIRA: (se usede nazaj) Zaradi taktike.

BRANKO: Kakšne taktike?

OČE MIRA: Strateške.

BRANKO: Kakšna pa je ...

OČE MIRA: Več ne morem povedati. To je vojaška skrivnost, ki jo nosimo iz roda v rod.

BRANKO: Jaz sem tvoj rod. Sin. Prenesi mi ...

OČE MIRA: Ni še čas. Lahko ti pa namignem. Tvoj prapraded je simuliral rečno podmornico. Medtem ko so se Lahi čudili, kateri bedak plava sredi zime v mrzli reki, so jih naši premagali, še preden so se uspeli načuditi. Mati Miro, zdaj mi pa vrni pištolo. Zakaj si jo dala na polico? Tam je lahko vsak vidi in vzame.

MATI MIRO: Ko bi jo vsaj kdo ukradel, da bi imeli mir.

OČE MIRA: Mati Miro, ti ne veš, kaj govoriš. A se zavedaš, da je ta pištola bila vedno na strani zmagovalcev?

MATI MIRO: Ne zavedam se, vem pa, da je, ker si to že skoraj tisočkrat povedal. Kmalu bomo proslavljali jubilej tisočkratne omembe, da je ta zarjavela in neuporabna pištola bila vedno na strani zmagovalcev.

OČE MIRA: Nevednim vse oprostim. (gleda skozi okno) Jaz bi šel v Ljubljano. Tudi če se je preselila, odšla, če je postala emigrantka, če misli, da ji je lepše v kakšni Nemčiji, Švedski, Franciji, ji ne zamerim. Še vedno bom hodil vanjo in streljal, če bodo dovolili. Ali pa tudi če ne. Ni važno.

MATI MIRO: O čem trobezljáš?

OČE MIRA: Mati Miro ... (odmahne z roko) Bolje da molčim.

MATI MIRO: No, končno ena pametna po tolikih letih. (ne more odpeti nahrbtnika) (pozvoni ji telefon, izvleče ga iz žepa halje skupaj z očali) Kateri klinc me zdaj kliče, ko ne morem odpeti nahrbtnika? (si nadene očala) Predsednik države! Predsednik kliče! Nočem slišati ne besede ne sape iz vaših ust, ko se pogovarjam! (pritisne za zvezo, z globljim glasom) Haa ... lo, kdo kliče? Ah, predsednik države. To je zelo lepo od vas. (posluša) Kaj naj rečem? Tako kot drugi hočejo. Kako pa vi? (posluša) Ne, ne vem, zakaj me kličete. (posluša) Kakšno letalo? Rusko ali ameriško? Nič ne vem o tem. Ja, kakšno željo imate? (potem položi roko na telefon, šepeta ostalim) Želi se slikati z nami.

Ostali gestikulirajo s kazalcem levo desno in odločno odkimavajo.

MATI MIRO: (spet v telefon) Na žalost, vsi člani naše družine so na daljšem popotovanju po svetu, mene pa ste ujeli ravno v trenutku, ko sem prijela za kljuko, da bi ... (neučakano posluša) Kako pa veste, da smo vsi doma? (se ozira po prostoru, ozirajo se tudi ostali) A ja? Naj pomaham? Ne bom pomahala. No, prav, v redu, pa pridite. Kdaj pridete? Ste že spodaj? (stopi k oknu) A naj vam odprem? Pri nas so vrata vedno odprta. Tudi ko so zaprta. Kar naprej, če že silite.

BRANKO: Jaz se ne bom slikal z njim! Ko bomo imeli lepšega predsednika, morda. Ta je tako zelo nepopisno grd, da so potem na fotografijah vsi posledično grdi. Sicer pa nimam časa. Goro perila moram zlikati.

ŠTEFKA: Jaz pa goro kritik prebrati.

OČE MIRA: Jaz pa se bom slikal z njim, če me bo peljal v Ljubljano. Drugače naj si pod nosom obriše. Smrkavec.

MATI MIRO: Tiho! Pri moji sveči ugasnjeni s palcem in kazalcem, slikali se boste z njimi, če vam je prav ali ne. Čimprej se slikamo, prej bo šel. Saj ga poznate. Zlepa se ga ne moreš znebiti. Sedi, gobca o politiki, stiskanju rok, enotnosti in ostale oslarije. Pst! Nekdo trka. Naprej, odklenjeno je. (stopi do vrat in jih odpre) Izvolite naprej.

TRETJI PRIZOR

(prejšnji, nevidni predsednik države)

Vstopi nevidni predsednik države.

MATI MIRO: (se rokuje z nevidnim predsednikom) Dober dan, gospod predsednik. Kako ste? No, to je pa lepo slišati, da je vsaj nekdo dobro. (skuša iztrgati roko od roke navideznega predsednika) Zakaj pa tako močno stiskate mojo roko? A da bi bili videti prisrčni? Hvala za tako prisrčnost! (iztrga roko iz stiska nevidnega predsednika) No, sprejmem vaše opravičilo.

Ostali ga spremljajo s pogledom in zamomljajo 'dober dan'. Nevidni predsednik pride do Štefke.

ŠTEFKA: Kaj berem? Vse po vrsti. Najrajši pa imam vaše fotografije, ki so na vsaki strani časopisa. (premor) To je bila šala, predsednik.

Nevidni predsednik se ustavi pri Branku.

BRANKO: Zelo rad likam. To je pravo moško opravilo. Nihče ne zna tako dobro zlikati srajco, kot jo moški. No, najde se tudi kakšna ženska, ki je kos likanju, a moraš jo iskati kot iglo v velikem kupu sena. Vi bi tudi likali? Saj vam ni treba, gospod predsednik. Bom že sam. Ni mi težko. No, če vztrajate. (se odmakne od mize in pusti likalnik na srajci) Ne držite likalnik na mestu. Srajca se bo zažgala. Levo desno morate. Pa gor in dol. Tudi po diagonali lahko, seveda. Dajte, dajte, no, pustite. Likate kot kakšna ženska. (navideznega predsednika odrine in mu vzame likalnik) Ne le, da ste grdi, tudi za nobeno rabo niste. Kaj? Da sem vas užalil? To, kar sem rekel, je bila skorajda pohvala. A resnično želite, da vas začnem žaliti. A hočete? Sem si kar mislil. (gleda za nevidnim predsednikom, ki odhaja k Očetu Miru)

MATI MIRO: Predlagam, da se sedaj fotografiramo.

OČE MIRA: Dober dan. Zakaj pa vpijete? Slišim vas, slišim. Ne rabim slušnega aparata. Nič me ni bolelo.

MATI MIRO: Nič ni jokal.

OČE MIRA: Kot jaz vem, če te zadane rusko ali ameriško letalo v oko, nič ne boli. In nihče ne joka. O tem sem bral v ... Ne spomnim se več. Ali sem sploh bral? Če te pa zadane mušica, potem pa ...

MATI MIRO: Tudi nihče ne joka!

OČE MIRA: Nisem jokal. (premor, posluša predsednika) No, zdaj pa bodite tiho! Prosil sem vas, da bodite tiho! Imam vprašanje za vas. No, tako. Zdaj pa vprašanje. A greste v Ljubljano? Če greste, a me zapeljete v Tivoli? Ne greste. Zakaj pa ne? A v Evropo greste? Potem pa srečno.

MATI MIRO: Prosim, zdaj pa ena fotografija. (proti navideznemu predsedniku) Kam naj se postavimo? (ga spremlja do likalne mize) Pri likalni mizi? No, ni ravno idilični prostor, a naj vam bo, ker smo že siti vašega obiska. Gremo! Zberimo se okrog likalne mize. (stopi za likalno mizo)

Štefka in Oče Mira se leno privlečeta do likalne mize. Štefka se kremži.

BRANKO: (odrine ga nevidni predsednik) Kaj si dovolite, gospod predsednik?! Zakaj me odrivate. (kratek premor) Prav, prav, kar primite likalnik. Ko bi vas vsaj opeknel. A se sploh znate pravilno držati, kot se držijo mojstri likanja? Ne bom vam pokazal. A ga boste vzeli s sabo? Ne boste. Opazujem vas.

MATI MIRO: Utihni, Branko. Samo zavlačuješ prisotnost gospoda predsednika. Zdaj pa mirno in se nasmejte.

Otrpnejo, se nasmehnejo in čakajo na fotografiranje. Njihova otrplost traja nekaj časa.

ŠTEFKA: (čez čas) Gospod predsednik je odšel. Rekel je: nasvidenje in se vidimo morda kmalu, morda pa ne.

BRANKO: In ni vzel likalnika. K sreči.

OČE MIRA: In me ni vzel s sabo v Ljubljano. Drek. Oprostite na izrazu. A ste opazili, da ni bilo fotografa? Meni je vse to sumljivo. (se usede nazaj k oknu)

ŠTEFKA: Za fotografiranje ne rabiš fotografa.

OČE MIRA: A da ne?

ŠTEFKA: Povsod so kamere in foto aparati. Kamorkoli se ozremo, so. Zakaj se resno držim, ko berem časopis? Kaj misliš? Zaradi vsebine? Če bi bilo zaradi vsebine, bi se režala na vsa usta. Pa se ne, ker je na vsaki strani časopisa vgrajena kamera. Včasih je bila samo na računalnikih, zdaj pa je povsod. V stenah, vratih, omari, štedilniku, hladilniku, v kruhu, mleku, čebuli. V vsem, kar kupiš in uporabljaš.

OČE MIRA: Meni se zdi, da pretiravaš.

MATI MIRO: (melanholično) Meni se pa zdi, kot da predsednika sploh nikoli ni bilo. Kot da je prišel kot eterična senca, da razgiba naš vsakdan, potem pa je odšel v mitsko epsko pripoved liričnih razsežnosti.

OČE MIRA: Mati Miro, govoriš nostalgичne neumnosti. Če ubijanje ne bi bilo kaznivo dejanje, bi te takoj zdaj ubil. S tisto mojo pištolo, ki si mi jo vzela in dala na polico, da jo vsak lahko vidi in ukrade.

MATI MIRO: Nihče je ne bo ukradel. Sanjaj. Tvoja pištola je ničvredna. (vzame nahrbtnik in ga postavi na kuhinjsko mizo) Prinesla sem ...

Trkanje na vrata.

MATI MIRO: Kdo je zdaj? Pri moji sveči ugasnjeni s palcem in kazalcem, če bo še kdo danes potrkal, bom izključila trkanje.

BRANKO: Še včeraj trkanje ni delalo. Nekdo ga zjutraj vključil. To si bil prav gotovo ti, oče Mira.

OČE MIRA: Jaz sem gledal skozi okno, prosim.

Spet trkanje na vrata.

MATI MIRO: A bo kdo odpri vrata, ali pa moram jaz? (malo počaka, če se bo kdo premaknil, a vsak se ukvarja s svojim opravkom) Potem bom jaz. (odpre vrata)

ČETRTE PRIZOR

(prejšnji, zastopnik)

Na vratih stoji zastopnik z aktovko in klobukom v rokah in se klanja.

MATI MIRO: (osorno) A ne vidite, da na vratih piše, da trkanje ne dela? Zakaj potem trkate?

ZASTOPNIK: Ampak ... Oprostite. (vzame očala iz torbe in si jih nadene, prebere napis) Res oprostite, nisem videl ... Namreč, brez očal ... Saj veste.

MATI MIRO: Nič ne vem! Kaj hočete?

ZASTOPNIK: Dovolite, da se vam predstavim. Jaz sem zastopnik in zastopam vsakogar, kdor to hoče, želi ...

MATI MIRO: Mi nič nočemo in nič ne želimo. Hvala in zbogom za vse večne čase. (zaloputne z vrati)

ZASTOPNIK: (podstavi nogo in zatuli, ko ga zadanejo vrata) Nogo ste mi zdrobili!

MATI MIRO: (spet odpre vrata) In? Boste zdaj zahtevali novo?

ZASTOPNIK: Ne, saj je v redu. Potem nočete, da bi bil vaš zastopnik?

MATI MIRO: Nočemo.

ZASTOPNIK: Kaj pa mislijo ostali? (pokuka skozi vrata)

OSTALI: Nočemo!

ZASTOPNIK: Prav, prav, dojel sem: nočete. Ne bom vam rekel, da delate veliko napako, ne bom vam rekel, da vam bo še žal, ne bom vam rekel, da me ne potem klicati, ko boste prepozni, ne bom vam rekel ...

MATI MIRO: Pri moji sveči ugasnjeni s palcem in kazalcem, ali boste utihnil in odšli!

ZASTOPNIK: Ne še. Tole pismo sem prinesel.

MATI MIRO: In kaj potem če ste ga prinesli? Kaj to nas briga?

ZASTOPNIK: Za vas je. Od vašega sina je. Pa tudi od vašega vnuka. Isto pismo od vnuka in sina. To je morda nekoliko nenavadno, toda če bolje razmislite, niti ni. V življenju se zgodi, da smo lahko tudi vnuki in sinovi hkrati.

ŠTEFKA: (medtem odloži časopis in stopi k vratom) Dajte sem pismo! (mu ga iztrga iz rok) Zdaj pa nogo stran! Tako. (zaloputne z vrati)

ZASTOPNIK: (z iztegnjeno roko, v kateri drži vizitko, prepreči zaprtje vrat in zatuli) Izvolite vizitko. Na njej je moje ime in priimek, naslov, in kar je najbolj važno, telefonska številka. Če se premislite, me pokličite. (umakne roko)

ŠTEFKA: (vzame vizitko in jo strga na koščke) Kot vidite, se nismo premislili. (zapre vrata)

PETI PRIZOR

(prejšnji brez zastopnika)

Štefka vrže pismo na kuhinjsko mizo. Pristopi mama Miro. Obe se naslonita na mizo in zaskrbljeno opazujeta pismo.

ŠTEFKA: (z grenkobo v srcu) Deset let se ni oglasil, zdaj pa to ... Pismo. Uporabil je najbolj zastarel način komunikacije. Smo res vredni takšnega omalovaževanja? Namenoma se ni hotel potruditi, da bi vzdignil telefon ali odprl računalnik in nas poklical, tako kot počne ves civiliziran svet. Ne, ni. Napisal je pismo. Primitivno. (spet vzame pismo) Pa še znamko je nalepil. Prav gotovo je je poslinil, preden jo je nalepil. Ogabno. (spet vrže pismo na mizo) Strah me je odpreti ga. Kdo ve, če bomo znali brati njegovo pisavo. Deset let je minilo, ali jo bom prepoznala? Spomnim se, ko je začel hoditi v šolo in se učiti prvih črk. Kot da bi bilo včeraj. Njegova majhna ročica je držala svinčnik in nerodno vlekla črte, krogce ... Pa ni bilo včeraj. Bilo je pred mnogimi, mnogimi leti. Veliko upanja smo polagali vanj. Zdaj pa to. Kaj naj rečem? Kačo sem zredila na prsih. No, kača ni ravno dobra primerjava. Mati Miro, ti pade na misel kakšna boljša?

MATI MIRO: Morda. Ampak jaz bi nekaj drugega izpostavila. Kaj pa če ni v pismu ni nobene pisave? Kaj pa če je notri bomba?

ŠTEFKA: Eksplozivna naprava, ki lahko ubije človeka?

Obe se prestrašeno umakneta nekaj korakov nazaj od mize.

ŠTEFKA: Nič, pismo gor ali dol, moj sin gor ali dol, vse skupaj gor ali dol, jaz se vračam k časopisu in kritikam. Še veliko jih moram prebrati. Dan pa se bliža večeru. (se nameni proti naslanjaču)

MATI MIRO: (jo ustavi, tako da jo prime za roko) Nikamor ne greš, dokler ne rešimo »primer pismo«.

BRANKO: (odloži likalnik) Vse morem jaz. Ženski, ženski, nič vaju ni v hlačah. (vzame pismo, ga odpre in spet položi na mizo) Tako. Sedaj pa na branje.

ŠTEFKA: (vsa panična) Branko, a ... A ... A si ti malo neumen? Kaj pa če bi bila bomba notri? Vsi vi zleteli v zrak! Si sploh pomislil na to?

BRANKO: Sem, pomislil sem. In upal, da nas bo razneslo. Pa nas ni. Na žalost. (se vrne k likalni mizi)

MATI MIRO: Pri moji sveči ugasnjeni s palcem in kazalcem, si pa veliko upaš. (stopi nazaj k mizi in vzame pismo, poskuša brati) Da vidimo, kaj je moj vnuk napisal. Jaz te pisave ne prepoznam. To je neka nova pisava. Čudna. Od kdaj pa je v veljavi pisava z nekakšnimi meglениmi črkami? So sedaj meglene črke v modi?

ŠTEFKA: Meglene črke? Daj sem, da pogledam. (vzame pismo) Nobenih meglениh črk ne vidim.

MATI MIRO: Zakaj pa jih jaz vidim?

ŠTEFKA: Zato ker ti vid peša.

MATI MIRO: To ni res!

ŠTEFKA: Potem pa ti preberi pismo.

MATI MIRO: Mislim, da je mati tista, ki mora brati sinovo pismo. Ne prelagaj odgovornosti name.

BRANKO: Očala so prepovedali pred leti, da starejši ne bi mogli prebirati navodil priloženih k zdravilom in bi pogosteje umirali, da bi dajali prostor mladim v politiki.

MATI MIRO: Kaj si hotel reči s tem?

BRANKO: Da se očala zelo težko dobijo tudi na črnem trgu, pa draga so, da je joj. Kar zaboli te. Pa še to: čisto zanič so, ker so narejena iz spodnjih delov pivskih steklenic.

MATI MIRO: Še vedno ne vem, kaj si hotel reči.

BRANKO: Mislim, da dobro veš.

MATI MIRO: Ne, ne vem.

ŠTEFKA: Nehajta se prepirati. Življenje je prekratko, da bi ga zapravljali s prepiri.

MATI MIRO: Ampak ...

ŠTEFKA: A dovoliš, da preberem pismo?

MATI MIRO: Dovolim, ampak to z očali še nismo razčistili.

ŠTEFKA: Mama Miro, prosim!

MATI MIRO: Poslušam.

ŠTEFKA: Berem. (bere) Dragi vsi skupaj z vami vred.

MATI MIRO: (vzhičeno) Kako lepo. Nekaj tako lepega lahko napiše samo moj vnuk.

ŠTEFKA: Prosim, brez seganja v besedo, brez dodatnih razlag in komentarjev. Ko preberem do konca, bo dovolj časa za vaše pripombe, tožbe in pohvale. Torej, začnem brati od začetka. (bere) Dragi vsi skupaj z vami vred. Če se sprašujete, kako sem, vam odgovarjam,

da sem dobro in da sem zdrav, kar želim tudi vam. Dolgo se vam nisem oglašal oziroma se vam sploh nisem, ker sem potoval po svetu, potoval sem tudi v preteklost in prihodnost. In na enem od takih potovanj v preteklost sem zašel v železno dobo in nisem našel izhoda oziroma so me še prej vklenili v železne verige in pokrili z železno zaveso. Vsa ta leta, ko sem bil zdoma, sem veliko premišljeval, zakaj se nočem vrniti in prišel sem do ugotovitve, da ste vi, vsi skupaj z vami vred, neambiciozni, in s tem ste posledično postali neambiciozneži. Predstavljam si vaše nespremenjeno življenje, ko berete to pismo. Oče lika svojo edino srajco, ded gleda skozi okno in išče Ljubljano, mama, ti ki bereš sedaj to pismo... (ne bere) Kako pa ve, da jaz berem?

BRANKO: In da jaz likam?

ŠTEFKA: Sem rekla brez komentarjev. Berem naprej. (bere) Mama, ti ki bereš sedaj to pismo, drugače pa vseskozi držiš časopis v rokah, bereš od vremenske napovedi do različnih kritik, ki jih v časopisih že zdavnaj ni. Predstavljam si tudi babico, ki vsak dan hodi na tržnico in kupuje prazno slamo.

MATI MIRO: Zdaj mi je pa pokvaril presenečenje. Hotela sem vas presenetiti, ker niste vedeli, kaj sem prinesla v ...

ŠTEFKA: Berem!

MATI MIRO: Nisem hotela ...

ŠTEFKA: Berem! (bere) Ko sem bil otrok in potem fant, sem si vedno želel, da bi moji starši, da bi moji stari starši bili nekdo in nekaj v naši državi. Da bi bili predsedniki, predsednice ali kralji, kraljice, da bi bil ponosen na njih oziroma na vas, da bi se hvalil z vašim statusom in ponosno hodil po cesti kot sin staršev in starih staršev, ki so stopili v zgodovino, prišli v enciklopedije, učbenike in druge različne publikacije z visoko naklado. Tako pa sem se žalosten z upognjeno glavo po stranskih ulicah naših mest. Žal mi je, da vam moram reči: vsi skupaj z vami vred ste nekarakterne osebe. Lepo vas pozdravljam in najbrž se nikoli več ne bomo videli, ker se nikoli ne boste spremenili. Vaš sin in vnuk Mirko, lastnoročno. (zaihti) Zakaj nikoli ni povedal, da bi rad imel mamo za predsednico. Takoj bi mu izpolnila željo. Nič lažjega. (zajoka) Nikoli več ne bom videla svojega sina.

MATI MIRO: (zaihti) Jaz pa nikoli ne vnuka.

OČE MIRA: Jaz bi pa gledal televizijo. A lahko prižgem televizor?

BRANKO: Ne.

OČE MIRA: Zakaj ne?

BRANKO: Ker nimamo televizorja.

OČE MIRA: Jaz bi ga vseeno poskusil prižgati.

BRANKO: Nimamo daljinca. Če nimamo televizorja, nimamo daljinca. A ti to moram narisati?

MATI MIRO: (solzavo) Nehajta! (se zbere in odločno) Prepirata se zaradi oslove sence. Vaju ni sram?

OČE MIRA: Od kdaj pa je oslova senca televizor?

MATI MIRO: Od trenutka, ko sta se začela prepirati! Poslušajte, moramo ukrepati. Našemu Mirku omogočiti prostovoljno vrnitev v našo domovino in naše stanovanje. A mislite, kar mislim jaz?

Se spogledajo.

BRANKO in ŠTEFKA: Mislimo.

OČE MIRA: Jaz nič ne mislim.

Štefka pobere koščke strgane vizitke in jih položi na mizo. Branko, Štefka in mati Miro sestavljajo vizitko. Oče Mira gleda skozi okno.

OČE MIRA: Jaz bi šel v Ljubljano.

Mati Miro vzame telefon in tipka številke iz sestavljene vizitke. Kliče Zastopnika.

MATI MIRO: Da, mi smo. Premislili smo se. Kadarkoli. Mi smo doma. Vsaj eden je vedno doma. Hvala. Na svidenje.

DRUGO DEJANJE

Isto stanovanje.

PRVI PRIZOR

(Mati Miro, Oče Mira)

OČE MIRA: (gleda skozi okno in pokaže s prstom) Drek na palici.

MATI MIRO: (zlega pakirano slamo iz nahrbtnika) Lep izraz! Pravilen izraz! Ne bi natančneje mogel opisati svojih zadnjih trideset let življenja. Točno to si, kar si rekel.

OČE MIRA: Rekel sem samo: drek na palici. Ker je zunaj nekdo postavil pasji drek na palico. Ti me pa hočeš prepričati, da sem jaz drek na palici. Kaj to sploh pomeni?

MATI MIRO: Predstavljam se sebe nataknenega na palico in da si drek.

OČE MIRA: Ne morem. To presega mojo domišljijo.

MATI MIRO: Si zadovoljen s svojim življenjem, oče Mira?

OČE MIRA: Popolnoma.

MATI MIRO: Kaj pa s tem, da ne greš več nikoli v Ljubljano?

OČE MIRA: No, s tem nisem zadovoljen, drugače pa sem. A kdo sem jaz, da bi jamral?

MATI MIRO: Lahko bi bil nekdo, človek! Ljudje bi se te bali in spoštovali. Zastopnik ti je ponujal predsedniško mesto, ti pa si ga pa gladko odklonil.

OČE MIRA: Ni me hotel peljati v Ljubljano.

MATI MIRO: Ni imel časa!

OČE MIRA: Za predsednika bi si moral vzeti čas!

MATI MIRO: Ti nisi še predsednik. (premor) Čakaj, čakaj. Hočeš reči, da bi privolil biti predsednik, če bi te peljal v Ljubljano?

OČE MIRA: No, še nekaj manjših pogojev bi imel.

MATI MIRO: Na primer?

OČE MIRA: Da bi lahko svobodno streljal s pištolo po Ljubljani.

MATI MIRO: Nevarno je streljati, ko so okrog ljudje.

OČE MIRA: Še bolj nevarno je kratiti svobodo streljanja.

MATI MIRO: Lahko bi koga ubil. Ljubljana je naseljeno mesto. V Ljubljani so ljudje.

OČE MIRA: Za svobodo so potrebne človeške žrtve. Tu in tam je žrtev kakšna žival ali pa drevo, morda kakšna trava ali rožica, ampak to ni tako pomembno. Bistvo je, da nihče še ni izbojeval svobode brez človeških žrtev. Če pa ne bi nikogar ubil, bi bil jaz žrtev svoje lastne nesposobnosti natančnega streljanja. Sicer pa, rajši bi bil kralj kot predsednik. Ali pa cesar, še boljše. Car. Tudi to ne bi bilo slabo. Car Mira. Cesar Mira. Kralj Mira. Kako lepo! Predsednik Mira je pa tako poceni, vsakdanje in nepomembno. Če bi bil kralj, bi ukazal, da me pomladijo vsaj za trideset let, da bi lahko spet skočil sto petdeset centimetrov v višino.

MATI MIRO: Oče Mira, pri moji sveči ugasnjeni s palcem in kazalcem, a se ti ne zdi, da pretiravaš?

OČE MIRA: Mati Miro, pri moji sveči upihnjene z mojo sapo, vedi, da nikakor ne pretiram. Če bi pretiral, potem bi šele videla, kaj je resnično pretiravanje. (se ozira po stanovanju) Kje pa sta Štefka in Branko?

MATI MIRO: Lovita zastopnika in ga prepričujeta, naj se vrne, da se še enkrat pogovorimo.

OČE MIRA: Bah! Rodila si priliznjena, brezhrbteničarja, fehtarja, ki se je poročil s priliznjenko, brezhrbeteničarko, fehtarko. Mislim, da ona dva nista rodila Mirka, temveč sta ga zamenjala v porodnišnici. Če dobro razmislim, se mi poraja dvom tudi o tem, da je Branko moj sin.

MATI MIRO: Ne skrbi, tvoj je sto odstotno. Vprašanje pa je, če je moj. O tem celo življenje dvomim. A sem ga sprejela kot svojega.

OČE MIRA: Ne razumem. Saj si ga ti rodila.

MATI MIRO: To že, rodila, a mislim, da ni moj. Ne vem ... Preprosto čutim, da ni ... Res ne vem. Ti si me silil, da rodim tvojega otroka in sem ti ga rodila. Da bo mir v hiši. Mislila sem, da bo tudi moj, pa ... nekako ni. Zgleda, da sem se zmotila.

OČE MIRA: Čigav je potem? Kdo je mati?

MATI MIRO: (skomigne) To bi tudi jaz rada vedela. Mislim, da ti najbolje veš, a nočeš povedati. Ni dovolj, da si me prevaral, zdaj nočeš povedati, s kom si me prevaral. Za hrbtom si mi naredil otroka.

OČE MIRA: Seveda, od zadaj je najboljši položaj za narediti otroka. To je znanstveno dokazano. Midva pa sva k vsaki stvari pristopila znanstveno in po temeljitem premisleku. Tako sva delala vse življenje.

MATI MIRO: Morda imaš prav. Kaj ko bi tudi sedaj znanstveno pristopila k tvoji kandidaturi za predsednika?

OČE MIRA: Ah, kje pa! Pogorel bi na celi črti. Nisem ne lep ne mlad. Če me naredite mladega in lepega, morda.

MATI MIRO: No, daj, daj, rajši glej skozi okno. Morda bo spet kakšen antonov ali boing zaletel v tvoje oči.

OČE MIRA: Nisem jokal!

MATI MIRO: Nisi, ja, seveda, nisi.

DRUGI PRIZOR

(prejšnja, Štefka, Branko in Zastopnik)

Štefka in Branko držita zastopnika pod roko in vlečeta skozi vrata. Branko v roki drži zastopnikovo aktovko.

ZASTOPNIK: Spustita me. Kako se drzneta! Spustita me!

BRANKO: Prosim vas, samo še enkrat poskusite. Ne morete vedeti, kako nam je pomembno, da še enkrat poskusite. Prvič ni bil pripravljen.

ZASTOPNIK: V redu, ampak samo še tokrat. Spustita me že enkrat!

Štefka in Branko ga izpustita. Branko mu vrne aktovko.

ZASTOPNIK: Kot sem rekel, samo še tokrat. Ne nameravam se več vračati. Smo se razumeli?

BRANKO: Smo. Opravičujem se. Prosim, sedite sem. (mu ponudi naslanjač)

ZASTOPNIK: Ne, ne bom se usedel sem. Tu sem že sedel prej, pa se ni dobro izšlo. Tukaj bom. (sede na kavč, odpre aktovko in iz nje jemlje različni material, priročni računalnik)

ŠTEFKA: (materi Miro) A si ga obdelala?

MATI MIRO: Ne čisto do konca. Še vedno je trd, a popušča.

ŠTEFKA: Si poskusila tisto z Brankovim rojstvom?

MATI MIRO: Sem, a se mi zdi, da ni razumel, kdo je v tej zgodbi oče in kdo sin.

ZASTOPNIK: Dovolite, da se predstavim. Prosim, prisluhnite.

Mati Mira pusti pakirano slamo in prisede k zastopniku. Štefka se usede v naslonjač, Branko prinese pručko, jo postavi zraven klubske mize in sede nanjo.

ZASTOPNIK: (očetu Miri) Kaj pa gospod?

OČE MIRA: Ne skrbite zame. Od tu dobro slišim. Še predobro. Včasih si želim ...

MATI MIRO: Pa začnimo.

ZASTOPNIK: Torej, dovolite, da se predstavim. Jaz sem po poklicu zastopnik. Zastopam vsakogar, ki si to želi. Ali pa izrazi željo, da ga zastopam. Toda sama želja ni dovolj. Željo je treba tudi pravno in uradno potrditi s podpisom. O vsem tem na koncu. Zdaj pa o vaši želji. Prosim.

ŠTEFKA: Saj smo jo že izrazili.

ZASTOPNIK: Vem, a to je bilo prej. Vse mora biti in iti po protokolu. Kar je bilo prej, je bilo prej. Kar je sedaj, je sedaj. Razumete?

MAMA MIRO: Moj mož Mira želi biti predsednik države.

OČE MIRA: Kralj! Želim biti kralj.

ZASTOPNIK: Že spet! Prosim vas, jaz tako ne morem delati! Kakšen kralj neki!

MATI MIRO: Ne razburjajte se. Ni mislil resno.

OČE MIRA: Resno sem mislil!

ZASTOPNIK: Prosim, da se z gospodom pogovorite. Moram si biti na jasnem, kaj hoče in kaj noče.

BRANKO: (vstane in stopi k očetu Miri) Poslušaj, oče Mira, gospod zastopnik je prišel, da nam pomaga pri tvojem ustoličenju za predsednika. Ko boš ustoličen, pa lahko samega sebe povišaš ali ponižaš v kralja. Kakor boš hotel.

OČE MIRA: A tudi v cesarja?

BRANKO: Tudi. Če ti je to ljubše.

OČE MIRA: Kaj pa v carja?

BRANKO: Karkoli si boš zaželel. Kot predsednik, oče Mira, boš lahko počel karkoli.

OČE MIRA: (po krajšem premisleku) Ne vem, če je prav, da predsednik počne, kar se spomni. Ampak ... No ... Izjavljam, da bom predsednik.

(Branko si oddahne in vrne na pručko)

ZASTOPNIK: Končno! (tipka v računalnik) Tako. Zdaj pa še nekaj osnovnih vprašanj. To so formalnosti. Saj veste, protokol in tako naprej. Ste bili kdaj, kje vodja?

OČE MIRA: Rad bi imel ...

ŠTEFKA: A ne bi mogel biti kdo drug od nas predsednik? Saj vidite, da imamo težave. Sedaj bi nekaj rad imel ... A ne ve kaj, ker mu je ušlo iz glave.

OČE MIRA: Nič mi ni ušlo iz glave! Saj imam klobuk na glavi.

MATI MIRO: Nimaš klobuka.

OČE MIRA: Pa ga res nimam. Čisto sem pozabil ...

ZASTOPNIK: Dovolite mi, da odgovorim na vaše vprašanje. Na žalost je odgovor negativen. Zakon o predsednikih izrecno govori na dolgo in široko v trinajstem členu, da je predsednik lahko le najstarejši član družine. V stotem odstavku istega člena je zapisano, da ga lahko ubijete šele po sedmih minutah predsedniškega mandata, ampak samo iz političnih razlogov. Izrecano se prepoveduje umor iz družinskih, osebnih in različnih drugih razlogov. Po umoru, ki mu strokovno rečemo atentat, ga nasledi naslednji najstarejši član. Tako da glede na zakon nimate veliko maneverskega prostora. Resnici na ljubo, praktično nič.

ŠTEFKA: Zakaj ravno sedem minut?

ZASTOPNIK: Iz praktičnih razlogov. Ko predsednik v parlamentu konča z branjem prisege, ima natanko sedem minut od odra do izhoda iz hrama demokracije. Ko pomaha zbrani množici, mu lahko pomahajo ali pa ustrelijo. Kot sem rekel: samo iz političnih razlogov. Pa še to:: kandidat za predsednika ne sme narediti samomora. Samomor je izrecno prepovedan.

OČE MIRA: Saj ne bom naredil samomora. Ste zmešani? Rajši se prej fentam, kot da bi naredil samomor.

ZASTOPNIK: To me pa veseli. (tipka v računalnik) Torej, vrnimo se k vprašanju, ki sem ga že zastavil. Ste bili kdaj, kje vodja?

OČE MIRA: Rad bi imel ...

MATI MIRO: Bil je predsednik gasilskega društva.

BRANKO: Dokler društvo ni zgorelo. Bil je ušivi predsednik. Nihče ga ni maral, zato so društvo zažgali in se veselili, kot da bi zažgali najmanj šolo.

ZASTOPNIK: (navdušeno) Odlično! Neverjetno! Take rabimo za predsednike. Res mi ni žal, da sem se vrnil. Vi ste skriti talent. Zdi se mi, da sem naletel na idealnega kandidata. A je tudi takrat jokal?

MATI MIRO: Veste, da se ne spomnim.

BRANKO: Tudi jaz se ne spomnim.

OČE MIRA: Jaz pa se spomnim, kot da bi se vse skupaj zgodilo pred sedmimi sekundami. Nisem jokal. Tudi, ko so me pretepli, da sem kri scal, nisem jokal.

ZASTOPNIK: V redu. Razumem. (tipka v računalnik) To z jokom je zelo občutljivo. V javnosti se je že razširilo, da je pred oknom jokal. Nekdo ga je videl. Vsaj trdi, da ga je videl jokati. V današnjem času redkokdo še joka. Toliko gorja je povsod, da se človeku ne splača jokati. (zamišljeno) Pa tudi ne zmore nenehno jokati iz minute v minuto, iz ure v uro, iz dneva v dan ... Kaj sem hotel reči? Gospod je posebnež. Ljudem manjkajo ljudje, ki se upajo jokati, predvsem ljudje v politiki. Mladi sploh ne vejo, kaj je jok. Ko so se rodili, ni nihče več uporabljal joka. Kako naj potem vejo. Mi starejši še vemo. A pozabljamo. Nekateri so pravi jokonostalgiki in na skrivaj jokajo. Slišal sem, da bodo pripravili parado joka. Vsak se jim bo

lahko pridružil in jokal, kolikor bo hotel. Samo ne vem, če so oblasti še toliko zrele, da bodo dovolile parado.

OČE MIRA: Ponavljam: nisem jokal. (stopnjuje razburjenje) Jaz bi vse te jokonostalgike postavil pred zid in postrelil. Jaz sem tudi starejši in se dobro spomnim jokanja in cmeranja. To je bila popolno zapravljanje časa in denarja. Takratna oblast je jok dovoljevala, da bi imela mir, da ne bi ljudje protestirali in se usajali. To jokonostalgiki bi se radi vrnili v stare čase cmeranja, a ne vejo, ali pa pozabljajo, kakšno je bilo življenje takrat. Vsi smo hodili izbuljeni in zabuhlimi obrazi, in voda, ki jo imenujejo solze, je lila in lila iz oči kot iz škafa. Dva škafa smo imeli namesto oči. Človek litre in litre vode izgubi po nepotrebem. In kdo je to plačal? Morali smo se zadolževati v tujini, da bi lahko poravnali škodo od poplav solz. Kar pa je najhujše, je to, da je zmanjkalo robčkov. Nikjer jih nisi mogel kupiti. Ne papirnatih ne bombažnih. In ti jokonostalgiki bi se radi vrnili v tiste čase, ko so eni jokali v parnih, drugi pa v neparnih dneh. Vse bi jaz postavil pred zid in postrelil. (se prime za prsi in težje diha) Ko se tega spomnim ... Ko se tega spomnim ...

(vsi se ozrejo proti njemu)

ŠTEFKA: Morda bo pa prej umrl, kot smo upali. Dajte mu še kakšno provokativno vprašanje? Hitro.

ZASTOPNIK: Poskusil bom s tem: a ste videti starejši, kot ste?

ŠTEFKA: Brez učinka. Še je živ. Dajte še eno.

ZASTOPNIK: A ste videti mlajši, kot ste?

OČE MIRA: (globoko vdihne) Minilo je.

ZASTOPNIK: A ste videti še starejši, kot ste? A ste videti še mlajši, kot ste? Ali ste videti kot starec srednjih let? A ste videti kot mladenič srednjih let? Ali ste videti kot ženska pred porodom? A ste videti kot ženska po porodu?

ŠTEFKA: Gospod zastopnik, nehajte.

ZASTOPNIK: A ste videti kot ...

ŠTEFKA: Nehajte! (ga za hip objame) Vse ste storili, kar je bilo v vaši moči. Še vedno je živ.

ZASTOPNIK: Res sem vse storil, kar je bilo v moji moči. Žal mi je. (pogleda na uro) Ura je ... (tipka v računalnik)

MATI MIRO: Oprostite, gospod zastopnik, zakaj pa ne prižgete računalnika? Zdi se mi, da tipkate v prazno.

ZASTOPNIK: (se zasmije) Odlično vprašanje! Odlično vprašanje! (vzame telefon in pokliče) Halo, halo, ja, jaz sem. Ne sprašuj. Groza! Poln kovček najboljše znamke jih imam. Ne ve se, kdo je bolj neumen, kdo pa bolj naiven. Štirje so. Dve generaciji. Stari vseskozi čepi

pred oknom in sanja o Ljubljani, ki ga je že zdavnaj zapustila. Njegova žena pa ..., rajši ti ne bom pravil. Pa sam veš, kakšne so ženske v njenih letih. Seksale bi, a ne morejo, ker se jim ne dvigne. (se zakrohota) Tudi tebi je to smešno, a ne? Ja, ja, ja. Mlajši možakar je pa totalna copata. Žena ves dan bere časopis, on pa lika. Si predstavljaš? Za film posnet. Poslušaj še to: celo življenje lika eno in isto srajco. (se spet zakrohota) Ja, ja, eno in isto srajco. Saj sem rekel, za film posnet. Ona pa bere časopis. In veš, kaj bere: gledališke kritike, ki jih nihče več ne piše. No, to ni tako smešno. Bolj žalostno je. Ampak vseeno smešno. Poslušaj, kličem te zaradi ... saj veš. A lahko takoj prideš? Odlično. Čakamo te. (prekine zvezo) (prisotnim) Poklical sem kolego. Imate srečo. Prišel bo takoj. Je namreč eden izmed največjih strokovnjakov za ...

BRANKO: Poslušajte, gospod zastopnik, a ste prej zelo grdo govorili o naši družini in o nam članom posamezno ali pa sem jaz gluhi?

ZASTOPNIK: Ne razumem vašega vprašanja.

MATI MIRO: Rekli ste svojemu kolegu, da se meni ne dvigne. Pri moji sveči, ugasnjeni s palcem in kazalcem, kaj se meni ne dvigne?

ZASTOPNIK: Tudi vašega vprašanja ne razumem.

ŠTEFKA: Videti je, da ne odgovarjate na vprašanja. Ko sem vas vprašala, zakaj tipkate v neprižgan računalnik, niste odgovorili.

ZASTOPNIK: Ne me strašit. Kar naenkrat me sovražno gledate. Sovražno in besno. To ni lepo od vas. Ne vidim razloga, zakaj bi bili takšni.

MATI MIRO: Žalili ste našo družino!

ZASTOPNIK: Kdaj?

MATI MIRO: Prej! Po telefonu!

ZASTOPNIK: A po telefonu? A to? Vse, kar se pove po telefonu, ne velja. To piše v Zakonu o komunikaciji prek telefonov. Ste ga brali?

MATI MIRO: Nisem. Branko, si ti bral ta zakon?

BRANKO: Nisem.

MATI MIRO: Kaj pa ti, Štefka?

ŠTEFKA: Nekaj sem brala v časopisu ... Izvleček ... Se mi zdi ... Ampak se ničesar ne spomnim.

BRANKO: Je res, da ne velja tisto, kar se spregovori po telefonu?

ZASTOPNIK: Ne velja. Po zakonu in ...

BRANKO: Potem pa v redu. Sem že mislil, da si žalil našo družino. Če pa žalitve ne veljajo po telefonu, potem se opravičujem za neprimerno obtožbo.

MATI MIRO: Tudi jaz se opravičujem. Svet je danes v kaosu in se ne najdem najbolje.

ZASTOPNIK: Tudi kaos je zakonsko določen. Zakon ga izrecno določa kot obveznega. V vseh evropskih parlamentih so ga izglasovali s stoo odstotno večino.

BRANKO: Ne ga srat. Tega pa nisem vedel. Vidim, da si bom moral nabaviti zakone in jih temeljito zlikati.

ZASTOPNIK: No, zdaj se pa vrnimo k rečem, zaradi katerih sem jaz tu. Najprej morate podpisati te formularje. (zloži jih na mizo) Kot vam sama beseda formular pove, to pomeni, da je vse skupaj formalnost, kar po splošnem jezikovnem slovarju pomeni nepomembno, nebistveno.

MATI MIRO: Če je tako, zakaj moramo podpisovati?

ZASTOPNIK: Zaradi zakonov, ki zahtevajo vaše podpise. Zakoni so v glavnem sestavljeni iz nebistveni in nepomembnih stavkov, tu in tam se najde kaj pametnega, kar reši vso stvar. Predpisi so predpisi, podpisi pa podpisi. No, dajte. Saj nič ne boli. To je čisto neboleč postopek. Podpis in konec. Ne rabite nobene vate ne razkužila ne ovoja.

BRANKO: Kaj pa podpisujemo?

ZASTOPNIK: Podpisujete, da se strinjate, da boste živeli v bogastvu in razkošju v razkošni predsedniški palači, da boste potovali po vsem svetu z razkošnimi letalskimi in drugimi prevozi.

MATI MIRO: To pa je ... kako naj se izrazim. Saj sem mi ni treba izražati. Dajte sem, da podpišem. (podpisuje, nato se vrne za kuhinjsko mizo, kjer zlega pakirano slamo)

TRETJI PRIZOR

(prejšnji, instruktor)

INSTRUKTOR: (vstopi veselo in glasno) Dober dan! Dober dan! Vsem skupaj dober in vesel dan! Pol ure sem trkal na vrata, potem pa sem opazil napis, da je trkanje pokvarjeno. Oh, groza, kako sem raztresen! Dovolite mi, da se predstavim. Jaz sem instruktor za različna področja. Odzval sem se klicu kolega, ki sedi na kavču.

ZASTOPNIK: Pozdravljen, kolega. Še dva podpisa, pa si ti na vrsti. Malo se je zavleklo. Opravičujem se.

INSTRUKTOR: Nič ne de, nič ne de! Čakati je pozitivna lastnost vsakogar, ki potrpežljivo čaka.

Štefka podpiše, Branko vzame formular in si ga ogleduje, obotavlja se s podpisom.

INSTRUKTOR: (pristopi k Štefki) Medtem ko se vaš mož obotavlja, predlagam da se umakneva v spalnico in se kratkočasiva s različnimi spolnimi občevanji. Nič obveznega in nič bolečega.

ŠTEFKA: (zgrožena) Kaj pa mislite, kdo sem jaz?

INSTRUKTOR: Ženska. Saj ste ženska? Če niste, razglasite mojo trditev neresnično.

ŠTEFKA: Za vas nisem nobena ženska. Razumete?

INSTRUKTOR: Težko razumem. Pravzaprav ne razumem, če sem iskren.

ŠTEFKA: A ti moram narisati?

INSTRUKTOR: Greva v spalnico. Tam bova risala.

BRANKO: (končno podpiše in stopi k instruktorju) Poslušaj, ti, kako se pogovarjaš z mojo ženo?

INSTRUKTOR: Kako?

BRANKO: Nagovarjaš jo zelo spolzko in napeljuješ na greh.

INSTRUKTOR: (se na silo zasmije) Greh? To je zate greh? V katerem stoletju pa živiš? Enaindvajsetem?

BRANKO: Gobec ti bom razmesaril! Z enim samcatim udarcem!

ŠTEFKA: Dovolj, Branko. Znam se tudi sama braniti.

BRANKO: Te bom tako počil, da ti bo glava odletela v tisti zgornji kot sobe!

ŠTEFKA: Dobro, Branko, dokazal si se. Pripravljen si se pretepati zaradi mene. To cenim. Čeprav bi spet fasal, kot ponavadi. Zdaj pa nehaj. (se vrne v naslonjač in vzame časopis)

BRANKO: V redu. Če sem se dokazal, bom nehaj. (zažuga instruktorju) Ti pa imaš srečo, da sem poročen in da imam ženo, ki mi je prijazno preprečila, da te zbutam. (se vrne k likalni mizi in lika)

INSTRUKTOR: Pač, sem človek sreče in veselja. Sicer pa je to bil preizkus, kako se bodoči predsednikov sin vede, ko mu je žena v nevarnosti. Menim, da ste preizkus opravili z odlično oceno. Z odliko! Čestitam! Vsi smo na prostem trgu, kjer se ponujamo, povprašujemo in prodajamo ali kupujemo. Od nas je odvisno! Kako se bomo vedli na tem krutem prostem trgu, kjer država nima veliko besede ali pa je sploh nič nima.

BRANKO: Ne približuj se mi. Še vedno se nisem ohladil.

ZASTOPNIK: No, še en podpis in lahko začnemo z delom, ali lepše rečeno: z našim poslanstvom. (stopi k očetu Miri) Gospod, še vaš podpis bi prosil.

OČE MIRA: To je pa zelo žaljivo od vas!

ZASTOPNIK: Kako mislite?

OČE MIRA: A mislite, da sem toliko star, da ne morem do klubske mize v dnevni sobi? A to mislite?

ZASTOPNIK: Ne, nikakor. Prinesel sem vam formular za podpis, ker se počasi privajam na vaše predsedovanje. Tako izražam spoštovanje do bodočega predsednika.

OČE MIRA: A ja? No, ta izgovor gre lahko skozi. Dajte sem. (hoče že podpisati, a se ustavi) Še nekaj. A v tisto razkošno predsedniško palačo lahko prenesete tudi ta razgled skozi okno?

ZASTOPNIK: (zbežano) A tak razgled skozi okno?

OČE MIRA: Ne tak razgled skozi okno, ampak ravno ta razgled skozi okno. Nočem hibridnega niti nadomestnega razgleda skozi okno. Hočem ravno tega. Ne takega. Tega. Razumete?

ZASTOPNIK: Ja, ja ... Bomo videli, kaj lahko storimo.

INSTRUKTOR: (pristopi k njima) Jaz vam garantiram, da boste imeli ta razgled, kjerkoli ga boste želeli imeti. (ga potreplja po hrbtu)

OČE MIRA: Tudi v Ljubljani?

INSTRUKTOR: No, v Ljubljani ... (se obotavlja povedati) Tudi, tudi.

OČE MIRA: Ampak Ljubljana se je preselila v neko zelo veliko evropsko mesto in postala predmestje. Ne spomnim se več v katero.

INSTRUKTOR: Ne me basat! Kdaj pa?

OČE MIRA: Tega pa ne vem. Vem pa, da je za roke pograbila Vič Rudnik, Moste Polje, Šiško, Bežigrad, Center, se usedla na vlak in odpeljala v tisto velikansko evropsko mesto.

INSTRUKTOR: Saj se bo vrnila. Najbrž je šla na počitnice.

OČE MIRA: Ni šla. Šla je za vedno. (na robu joka, se kmalu zbere) Nisem jokal. Nisem jokal.

ZASTOPNIK: Prosim vas, podpišite.

OČE MIRA: Podpišem, če mi obljubite, da boste poiskali Ljubljano v tistem mestu in jo prosili, kaj prosili, prepričali, da se vrne.

INSTRUKTOR: Obljubljam. Kdo pa vam je povedal, da je Ljubljana odšla?

OČE MIRA: (spet na robu joka) Rekel je, da je odšla za vedno. (se zbere) Nisem jokal! Ali pa sem. Ne, nisem. Rekel je, da se ne bo več vrnila.

INSTRUKTOR: Kdo vam je to povedal?

OČE MIRA: Rekel je ... Moj sin Branko je rekel.

INSTRUKTOR: On bo že vedel, ta vaš sin Branko. Če kdo zlika celo goro ene srajce, bo že vedel.

BRANKO: Oče Mira, pravi izdajalec si.

OČE MIRA: Zdaj pa podpišem. Se pravi, ta pogled boste prenesli v predsedniško palačo?

INSTRUKTOR: Brez dvoma. Prejšnji mesec smo kupili posebne stroje, ki prenašajo razglede. Tisoči kupci so zadovoljno pišejo komentarje o učinkovitosti strojev. Nekateri so napisali, da so razgledi še lepši kot so na avtohtonih prostorih.

OČE MIRA: Jaz nočem še lepše. Jaz hočem ravno take.

INSTRUKTOR: Vsekakor. Ravno take.

OČE MIRA: No, zdaj bom zares podpisal. (se obotavlja)

ZASTOPNIK: No, kaj je zdaj? A se nismo o vsem zmenili?

OČE MIRA: Smo, ampak ...

ZASTOPNIK: Kaj ampak?

OČE MIRA: Zdi se mi, da sem pozabil pisati. Že trideset let nisem držal svinčnik v rokah. Enostavno ne poznam več črk.

ZASTOPNIK: Počakajte. Ali se vam le zdi, da ste pozabili pisati, ali pa res ne znate več pisati?

OČE MIRA: Samo zdi se mi, se mi zdi.

ZASTOPNIK: Znate pa pisati, je tako?

OČE MIRA: Ne vem. Že trideset let nisem nič podpisal. Ne vem, če še znam.

ZASTOPNIK: Torej poskusite.

OČE MIRA: (podpiše) Glej ga zlomka, saj znam pisati. To je enako, kot sem mislil, da ne znam peljati kolesa, in ko sem ga zajahal sem znal. (se zamisli) Nisem jokal.

ZASTOPNIK: (vzame formular in ga pogleda) Končno! (se vrne za klubsko mizico, tipka v računalnik in premetava formularje)

OČE MIRA: Nisem jokal, ko sem podpisoval. Po tridesetih letih sem pisal. Nisem jokal.

INSTRUKTOR: Niste, niste. (ga treplja po hrbtu) Zdaj pa k pospešenemu urjenju.

OČE MIRA: Zakaj me pa tolčete po hrbtu?

INSTRUKTOR: Ne tolčem vas. To je trepljanje. Čimprej se boste navadili na trepljanje, tem boljši predsednik boste. Za obstoj človeka je najvažnejša količina trepljanja. Še bolj pomembna je pa za obstoj predsednika. Ponavljajte za mano naslednje stavke: Borim se za demokracijo. (vseskozi ga treplja)

OČE MIRA: Borim se za demokracijo.

INSTRUKTOR: Pravno državo.

OČE MIRA: Pravno državo.

INSTRUKTOR: In spoštovanje človekovih pravic.

OČE MIRA: In spoštovanje človekovih pravic.

INSTRUKTOR: Zdaj pa vse skupaj ponovite.

OČE MIRA: Zdaj pa vse skupaj ponovite.

INSTRUKTOR: Ne to. Ne ponavljajte zadnjega stavka.

OČE MIRA: Ne to ...

INSTRUKTOR: (mu prekrije usta) Čakajte, čakajte. Ponovite naslednje: Borim se za demokracijo, pravno državo in spoštovanje človekovih pravic. (ga spet treplja po hrbtu)

OČE MIRA: Borim se za demokracijo, pravno državo in spoštujem človekove pravice.

INSTRUKTOR: Ne - spoštujem človekove pravice.

OČE MIRA: Ne spoštujem človekove pravice.

INSTRUKTOR: (mu spet prekrije usta) Morate reči: spoštovanje človekovih pravic. (ga treplja po hrbtu)

OČE MIRA: Borim se za demokracijo, pravno fakul ... ne, pravno ... Ne morem misliti, ko me tolčete po hrbtu.

INSTRUKTOR: Trepljam vas.

OČE MIRA: Vseeno. Ne morem se zbrati. Trepljanje me moti.

INSTRUKTOR: Vidite, da trepljanje ni kar tako. Ljudje bi bili radi trepljani samo takrat, ko jim ustreza. To je najlažje. Naj pa se pokaže junak, ki bo zdržal trepljanje, ko mu ne ustreza. Dajmo, gospod, še enkrat. Vem, da zmorete. Samo zberite se.

OČE MIRA: Potem pa bom junak?

INSTRUKTOR: Boste.

OČE MIRA: (se zbere) Borim se za demokracijo, pravno državo in ... (pogleda instruktora) spoštovanje ... človekovih pravic.

INSTRUKTOR: Odlično!

OČE MIRA: Zdaj sem junak.

INSTRUKTOR: Junak ste. Samo drugič ne pogledujte vame, ko izgubite štreno. Drugače: junak ste. (vzdigne palec) A ne, kolega?

ZASTOPNIK: Takoj bom. Samo še nekaj zapišem.

OČE MIRA: Jaz bi še enkrat ponovil Me boste trepljali?

INSTRUKTOR: (nejevoljno) Bom. Ampak to bo zadnjič. (ga treplja)

OČE MIRA: Borim se za demokracijo, pravno državo in spoštovanje človekovih pravic. Kaj pravite? Sem bil dober?

INSTRUKTOR: Kaj dober, odličen!

Vsi ploskajo.

ZASTOPNIK: Tako jaz sem končal. Zdaj pa hitim vse skupaj potrditi na določene instance. Gospod instruktor pa bo ostal in vas uvajal v skrivnosti državnških manir. (odide)

ČETRTE PRIZOR

(prejšnji brez zastopnika)

OČE MIRA: A še enkrat ponovim?

INSTRUKTOR: Ne, ni treba. Malo si odpočijte. Ne malo, kar veliko si odpočijte.

OČE MIRA: Trepljanje me nič več ne moti, veste. Lahko me trepljate, če hočete, tudi ko odidem spat.

INSTRUKTOR: Ne bo treba.

ŠTEFKA: A vas lahko nekaj vprašam?

INSTRUKTOR: Kar z besedo na dan! Vesel sem vsakega vašega vprašanja. Če bo v moji moči, bom z veseljem odgovoril.

ŠTEFKA: Ja, vi ste eno samo veselje. Kaj sem hotela povedati? Ja. Gospod instruktor, mi dobro vemo in se zavedamo, da nas boste prevarali in da nas vlečete za nos. Vemo, da je vaš kolega odhitel v banko, da bi izpraznil naš skupni tekoči in stoječi račun. Vsi to vemo, a ne?

Ostali prikimajo.

ŠTEFKA: Vidite. A nič ne moremo. Sedimo in gledamo. Mirno gledamo, kako nas varate, lažete in se pri tem še smejete. Karkoli bi naredili, bi se obrnilo nam v škodo. Tak je današnji svet. Prepričana sem tudi, da je bil že od nekdanj tak. Devetindevetdeset odstotkov človeštva to ve in ne naredi ničesar. Zakaj? Ker ne more. Vem, vem, protestirajo, se jezijo in kako se konča. Nekateri ostanejo brez očetov, sinov, mater, hčera; to je izkupiček. Vi ste instruktor, a ne? Ali pa se motim?

INSTRUKTOR: Čisto zares sem instruktor. Vam pokažem izkaznico?

ŠTEFKA: Ni treba kazati lažnih izkaznic. Verjamem vam. Kot strokovnjak, instruktor, a mi lahko poveste, kako naj preprečimo delovanje takšnih, kot ste na primer vi in vaš kolega?

INSTRUKTOR: Bojim se, da na vaše vprašanje ne morem odgovoriti. Resda sem instruktor, vendar instruktor predvsem jahanja, šele po potrebi instruktor vsega drugega. Če vam pri jahanju lahko kaj pomagam ...

ŠTEFKA: Ne bodite predrzni in nesramni! Razumela sem, da ne znate odgovora in to je dovolj. (spet odpre časopis in bere)

MATI MIRO: Poslušajte, gospod instruktor česar koli ste že, mi si ne jmljemo pristojnosti, da ovajamo ali lovimo lopove. Mi opazujemo in potem mlatimo prazno slamo. (pokaže na mizo) Če želite, se nam lahko pridružite. Začnemo točno ob sončnem zahodu.

INSTRUKTOR: Ne boste poklicali policije?

Ostali se spogledajo in zasmеjejo.

BRANKO: Vi ste pa res za hece in slabe šale. Človek bi vas takšnega poslušal ves dan. Pravite policijo. A vam mi zgledamo kot kakšni sadisti? Niti na misel nam ne pride, da bi klicali policijo. Ste nori? Da bi se ubogi policaji zastonj mučili z našim primerom, potem pa bi politični sodniki rekli: ne, ne, ne, storili ste napako, ker ste šli na malico ob desetih, čeprav je bila malica predvidena po zakonu ob pol desetih, spustite kriminalca. Mi cenimo policaje, zato jih nikoli ne kličemo. Zavzemamo se za to, da gre vsak na malico, takrat ko je lačen. In od tega ne odstopamo.

INSTRUKTOR: Se pravi, da jaz lahko mirno odidem?

BRANKO: Izvolite.

INSTRUKTOR: Me ne boste pretepli?

BRANKO: Ne.

INSTRUKTOR: Bi mi potem dovolili, da zlikam srajco? Samo eno, prosim. Drugih se ne bom dotaknil, obljubim.

BRANKO: Pazite se, da vas ne bi spet začel tikati. Ne izzivajte.

INSTRUKTOR: V redu, v redu. Ni se treba takoj jeziti. Grem. Če mi ne dovolite likati, tudi prav. In če me nočete prijaviti policiji, tudi prav. A ne pričakujte, da se bom sam prijavljal. Še na misel mi ne pride. Goljufam vas, ne sebe. (pozvoni mu telefon, ga vzame iz žepa) Ja, prosim. Ti si. Aha.

MATI MIRO: (stopi k instruktorju) A je vaš kolega? Povejte mu naj pride na večerno mlatenje prazne slame.

INSTRUKTOR: Nič ni. Gospa te vabi ... Kako katera gospa? Aha, starejša. Vabi te na večerjo.

MATI MIRO: Na mlatenje prazne slame.

INSTRUKTOR: Pravzaprav na mlatenje prazne slame. Ne vem, kako naj vem, kaj je to.

MATI MIRO: Dajte mi telefon, bom jaz. (vzame telefon iz instruktorjevih rok) Dober dan. Vabim vas na mlatenje prazne slame. Ja. Ni namenjeno za jesti, ampak če želite, lahko tudi poskusite. Kupila sem prvovrstno slamo. Zagotavljam, da takšne še niste mlatili. Posebej zame jo dobavljajo. Prva liga. Nobenih zrn garantirano. Kaj pravite? Res nikoli niste mlatili prazne slame? No, vedno je enkrat prvič, a ne? Pridete? Slame imamo več kot dovolj. Za cel parlament, kot temu radi pravimo. No, no, ni vam treba vpiti in jezno z ritjo migati, če sem omenila parlament. Kako vem, da migate z ritjo? Veste, kaj! Preprosto vem. (instruktorju vrne telefon) Vas želi.

INSTRUKTOR: (poslušaj) Kaj!? Stvari so nam ušle iz rok? Kaj se je zgodilo? (poslušaj) Groza. Groza. Si dobil denar? Ja, denar. Si? Kaj je potem narobe? (poslušaj) Kaj pa sedaj? (poslušaj) V redu, kolega. Bom poskušal delati v tej smeri. (pospravi telefon)

MATI MIRO: Kaj pravi? A je umiril svojo rit in pride na mlatenje prazne slame?

BRANKO: No, kaj se je zgodilo? Kaj vam je ušlo iz rok? Ste sploh kdaj imeli kaj v rokah?

ŠTEFKA: Karkoli je že, rad gledam ljudi, ki jim kaj uhaja iz rok. (se nasmehne)

INSTRUKTOR: Predlagam, da začnemo telovaditi. Sem tudi instruktor telovadbe. (dela počepi) Začnimo s počepi. (opazi, da ostali zrejo vanj in čakajo na odgovor, zato odneha) No, vidim, da ni zanimanja za telovadbo. Še žal vam bo, ko boste ugotovili, da nimate kondicije in mišične mase. Še žal.

MATI MIRO: Ne zavlačuj kot nogometaši v italijanski ligi, povej že enkrat.

INSTRUKTOR: A vi drugače redno spremljate nogomet?

MATI MIRO: Pri moji sveči, ugasnjeni s palcem in kazalcem, povej že enkrat, kaj vam je ušlo iz rok!

INSTRUKTOR: A spremljate tudi košarko?

BRANKO: A vidiš ta likalnik? A vidiš svojo glavo? A slišiš, da sem te začel spet tikati? A veš, kaj se ti lahko zgodi?

INSTRUKTOR: Vidim in slišim. Prosim, da mi date še nekaj časa. Ne morem kar tako ... Naenkrat ... Zbrati moram misli in jih artikulirati v celoto. Saj sem le instruktor jahanja.

OČE MIRA: Nisem jokal. (vstane in zavpije skozi okno) Nisem jokal! Razidite se! Stran! Stran!

Vsi stopijo k oknu in se čudijo.

TRETJE DEJANJE

Isto stanovanje.

PRVI PRIZOR

(Štefka, Branko, instruktor)

Štefka bere časopis, Branko lika in instruktor sedi na stolu zraven okna in gleda skozenj.

ŠTEFKA: Poslušaj, kaj piše o očetu Miri.

BRANKO: Me ne zanima!

ŠTEFKA: Vseeno bom prebrala. (bere) Naš novi in edini predsednik Mira, ki je bil izvoljen na osnovi svobodnega izražanja čustev v obliki joka, zanika, da bi se v njegove oči zaletela rusko letalo Antonov in ameriško letalo Boeing, ki bi povzročila solzenje. Odločno zanika te insinuacije in odločno trdi, da se je to zgodilo po večletnem gledanju idilične pokrajine skozi okno njegove hiše, ko se mu je v nekem trenutku milo storilo, zato je potočil solzo. Naj bi jokal od sreče.

BRANKO: Baraba! Še pred nekaj meseci je trdil, da ni jokal. O mušici, predvidevam, nič ne piše.

ŠTEFKA: (išče po članku) Nič. Poslušaj naprej. (bere) Ameriški predsednik in ruski predsednik sta odločno zanikala, da bi se njuni letali kakorkoli in kadarkoli zaleteli. Oba trdita, da njuni letali imata posebno navigacijsko napravo, ki preprečuje zaletavanje v očesa. Zanimivo pa je, da sta predsednika po mnogih letih nasprotnih in celo sovražnih izrazila enaki stališči. Zdi se, da je izvolitev našega novega predsednika Mira začetek otoplitve med velesilama. Njegov genialni in natančni, a na videz nevidni taktični manever je sprožil velike premike po svetu. Z izvolitvijo gospoda Mira, našega novega predsednika, svet ni več takšen, kakršen je bil. Ali je boljši, se sprašujemo in si upamo trditi in zaklicati: boljši je!

BRANKO: Nehaj, nehaj. Še pred meseci je stokal. (ga oponaša) Nisem jokal. Nisem jokal. Nisem jokal. (neha oponašati) Če boš še brala, bom bruhal bom na srajco. In ne mislim jo takšno likati. Pod nosom si obrišite.

INSTRUKTOR: Daj, pusti jo, da prebere do konca.

BRANKO: Ti pa tiho bodi in glej skozi okno. Ne vem, zakaj vztrajaš pri nas. Štefke ne boš dobil za ženo, dokler sem jaz živ ali mrtev.

INSTRUKTOR: Bomo videli.

BRANKO: (vzdigne likalnik proti njemu) Kaj bomo videli?

INSTRUKTOR: Nič ne bomo videli. Zmotil sem se. Lahko pa ji dovoliš, da prebere članek do konca.

BRANKO: Kar se mene tiče, lahko. Jaz sem za svobodo branja časopisnih člankov do konca. Itak ne poslušam, kaj bere. Tudi tebi priporočam, da usmeriš ušesa skozi okno.

ŠTEFKA: Berem dalje. (bere) Gospoda predsednika smo obiskali v njegovi razkošni predsedniški palači, kamor nas je prijazno povabil. Ko so nam končno dovolili vstopiti v razkošno predsednikovo sobo, je predsednik skromno sedel na razkošnem stolu ob oknu in modro zrl skozenj. Videlo se je, da razglablja o modrih državniških potezah, ki nas bodo kaj kmalu osrečile. Ko smo ga pozdravili in nam je vrnil pozdrav s prisrčnim nasmehom, ki ga ima samo on, nam je začel razlagati: »Ta razgled sem prinesel od doma in mi veliko pomeni.«

BRANKO: Mi pa imamo zdaj luknjo, praznino za razgled.

INSTRUKTOR: Res je.

BRANKO: Tebe nihče ni vprašal za mnenje. Obljubil je nov razgled pa ni nič iz tega. Hotel sem razgled na Copacabano, obljubil je, da bo zrihtal, zdaj se pa izgovarja, da ga Brazilci ne dajo za noben denar.

ŠTEFKA: Ne vem, zakaj se ti pritožuješ. Jaz bi se morala.

BRANKO: Zakaj neki?

ŠTEFKA: Če ne bi bilo tvojih pubertetniških muh, bi sedaj živela v razkošni palači. Ti pa si se šel upornika! Upornika brez osnove! Uprl si se očetu! In zakaj? Zato ker se sinovi morajo upreti očetom, da bi živeli bolje, si rekel. Ne vem, kje si pobral to modrost. (vrže časopis na mizo in stopi k Branku, mu zabrusi v obraz) A si ponosen nase? Sprašujem, a si ponosen nase, ker nimamo nič, lahko bi pa imeli vse!

BRANKO: A mene sprašuješ?

ŠTEFKA: Ja, tebe!

BRANKO: Oprosti, nisem te slišal. Tako zatopljen sem v likanje, da ... Ne vem, kje se me glava drži, kje pa rep. Mislil sem, da sprašuješ instruktora.

ŠTEFKA: Misliš, da imaš pravico, da mi odteguješ razkošje!

BRANKO: A to zdaj tudi govoriš meni?

ŠTEFKA: Ja, tebi! A misliš, da smeš žaliti, popljuvati mojo inteligenco in mi delati krivico glede bogastva, samo zato ker si noseč! (obmolkne, za hip nepremično zreta drug v drugega) Dobro, jaz sem noseča. To pa ti ne daje pravico, da žališ, popljuvaš mojo inteligenco

in ... Kaj potem če si predsednikov sin! Zapomni si, vsi smo se najprej v jamah skrivali pred dežjem in grmenjem.

INSTRUKTOR: In pred medvedi.

ŠTEFKA: Ja, in pred medvedi. (se jezno obrne proti instruktorju) Kaj se ti oglašáš? Kaj trobezljaš o medvedih. Nimaš se kaj oglašati, ko vpijem na moža! Si razumel?

INSTRUKTOR: Sem.

ŠTEFKA: (Branku) Zaradi tebe sva izgubila sina! Nikoli ga ne bova več videla. Noče se vrniti, ker si ti nič in nihče! Lepo ti je napisal v pismu. Zguba! A veš, kaj si ti? Ne samo zguba. Ti si predsednikov sin brez denarnice. Povej, kdaj si zadnjič izvlekel denarnico iz žepa. Kdaj? Čakam, da poveš.

BRANKO: Nimam časa za vlečenje denarnice iz žepa, ker likam. Gora ene srajce me čaka.

ŠTEFKA: Zakaj pa meni ne dovoliš, da ti pomagam pri likanju?

BRANKO: To je moško opravilo. In kar moški mora storiti, to tudi stori.

ŠTEFKA: Maskulist bedni! Če bi bilo po tvoje, bi ti žensko zreduciral na branje časopisa. Nič ji ne bi dovolil. Ne sesanja, ne pranja, ne pometanja? Nič čudnega, da sin noče priti na obisk.

BRANKO: Jaz ne bi preveč tožil za izgubljenim sinom, saj je na poti drugi, novi.

ŠTEFKA: Kaj če bo tudi on razočaran nad tabo? In se bo odpravil v širni svet? Nama poslal pismo, v katerem bo pisalo, da se ne bo več vrnil, ker ni ponosen nate, ker se te sramuje.

BRANKO: Nič lažjega. Naredila bova tretjega.

ŠTEFKA: In bo tretji ucvrl po isti poti kot prva dva.

BRANKO: Bova pa četrtega naredila. Če tudi on ne bo zadovoljen z nama, bova pa ...

ŠTEFKA: Naredila petega, šestega, sedmega, desetega ...

BRANKO: Tako je. Samo vztrajati morava. Prepričan sem, da se bo rodil takšen, ki bo ponosen na naju in se naju ne bo sramoval. Samo potrpežljiva morava biti.

ŠTEFKA: Kaj misliš, da bom rojevala do stopetdesetega leta?

BRANKO: Medicina dela čudeže. Kmalu bodo izumili brezbolečinsko rojevanje. Sploh ne boš čutila, kdaj si rodila. Otrok bo že najstnik, ko boš rekla: Oh, jaz sem pa rodila tega pamža. Zakaj mi nihče ni povedal?

ŠTEFKA: A si ti danes po malem jedel strupene gobe?

BRANKO: Nisem.

ŠTEFKA: Pozorno poslušaj, kaj ti bom sedaj povedala. Ta otrok, ki ga nosim, ni več tvoj. Ta otrok je zdaj instruktorjev.

BRANKO: Ne moreš kar tako spreminjati očetovstva.

INSTRUKTOR: Strinjam se z Brankom.

ŠTEFKA: Aha, pa je moška solidarnost udarila na dan. Vesta kaj, pritožila se bom na ustavno sodišče. Direktno. Če je res, da smo vsi po ustavi enakopravni, bom zahtevala da se ustava dosledno spoštuje tudi glede rojevanja otrok. Zahtevala bom, da tudi moški rojevajo. In zahtevala bom tudi visoko odškodnino zaradi dosedanje neenakopravnosti.

BRANKO: Zakaj pa odškodnino?

ŠTEFKA: Kar tako. Do takrat pa bom brala časopis. (se vrne na naslanjač in vzame časopis)

INSTRUKTOR: A vama zastopnik ni povedal, da je bilo tisto pismo vajinega sina ponaredek?

ŠTEFKA IN BRANKO: (se začudena ozreta proti instruktorju) Ne, ni nama rekel.

INSTRUKTOR: Joj, morda pa vama niti jaz ne bi smel reči.

ŠTEFKA: In ti si me pustil, da sem blebetala in blebetala, žalila in poniževala svojega moža. Skoraj sva se ločila, samo toliko je manjkalo, ti pa nič. Te nič ne peče vest?

INSTRUKTOR: Malo me pa res. Ampak nič ne boli.

ŠTEFKA: Ti bom eno primazala, pa te bo bolelo. Saj se mi je zdelo, da je nekaj narobe s pisavo.

BRANKO: Zakaj potem nisi povedala?

ŠTEFKA: Nisem vedela. Zdaj se mi je posvetilo. Pika je bila napačno napisana. Naš sin se je bal pik. Celo življenje so ga spremljale pike. Od vrtca, osnovne šole, gimnazije do faksa, magisterija in doktorata so ga strašili s pikami. Tudi ko je bil kratek čas v službi, so pike bile glavna tema zaposlitve. Ubogi Mirko. Ko se spomnim, koliko je pretrpel zaradi pik. Njegovo življenje je bilo sestavljeno iz pik, njegova usoda je bila odvisna od pik ... Upam, da je končno našel kraj, kjer ljudi ne obremenjujejo s pikami. Zaihtela bom, zdaj ko lahko.

BRANKO: Čakaj, čakaj, to pomeni, da je oče Mira postal predsednik pomotoma in po nepotrebem. Se pravi, oče Mira je žrtev. Kolateralna žrtev vaše goljufije?

INSTRUKTOR: Jaz nič ne vem. Jaz sem kolateralni instruktor jahanja.

BRANKO: Govori!

INSTRUKTOR: Rajši bi bral ... časopis, če mi ga gospa posodi.

ŠTEFKA: A hočeš, da ti posodim en udarec na gobec.

INSTRUKTOR: Pa saj vam je zastopnik vse pojasnil. Hoteli smo vam izprazniti bančni račun.

BRANKO: To vemo.

INSTRUKTOR: Potem pa se je istočasno ljudstvo odločilo, da bo izbralo očeta Mira za predsednika.

BRANKO: To tudi vemo.

INSTRUKTOR: Najprej je bila šala, čista potegavščina, ki se je uresničila navkljub našemu nasprotovanju.

BRANKO: Tudi to vemo. A nam lahko poveš kaj novega?

INSTRUKTOR: Kaj? Nič novega ne vem. Saj vse veste.

BRANKO: Zakaj je oče Mira postal kolateralna žrtev?

INSTRUKTOR: Ne vem. Najbrž iz heca. Vedno je tako. Šalimo se s kom in potem iz heca postane predsednik. Niti na misel nam ni prišlo, da so bili ljudje tako hudo potrebni joka! Oče Mira pa je že pred tem postal simbol joka. Tega nismo upoštevali. Podcenjevali smo ga. Ko je rekel, da ni jokal, smo mislili, da govori resnico. To je bila naša katastrofalna napaka. Kot je nekoč rekel nek amaterski filozof: Resnica ne obstaja. Vsaj za človeški rod ne.

ŠTEFKA: Kateri filozof je to rekel?

INSTRUKTOR: Jaz. Skromno in ljubiteljsko se ukvarjam s filozofijo. Le če mi to dovoli čas in prostor. Goljufanje mi odvzame preveč časa in prostora. Na žalost. Ko sem bil majhen deček ... Tako se pogrešam, sebe majhnega dečka ... Sem sanjal, da bom ...

ŠTEFKA: Koga briga, kaj si ti sanjal in kaj pogrešaš!

INSTRUKTOR: Prav imaš. Preidimo na bolj vesele reči. Da se vama izkupim, vaju povabim v kino. Kaj pravita?

ŠTEFKA: Kinodvorane so razprodane za več mesecev vnaprej. Vrtijo tako imenovane romantične komedije, da bi lahko ljudje lažje kolektivno jokali. Pravijo, da se čisto drugače joka pri skupinskem gledanju. Lažejo.

Trkanje na vrata.

DRUGI PRIZOR

(prejšnji, mati Miro)

MATI MIRO: (vstopi, nosi poln nahrbtnik na hrbtu in dva cekarja v rokah) Najbrž ste se vprašali, kdo trka. Jaz sem trkala. Preizkusila sem trkanje, če dela. In zares dela. Mojstri so svoje delo opravili z odliko. Tako je to, ko ti je mož predsednik. Stojijo v vrsti, da ti naredijo uslugo in da pokažejo svoje mojstrstvo. (odloži nahrbtnik in cekarja na mizo, in nanjo zloga zavite kose prazne slabe) Dokler oče Mira ni postal predsednik, nisem vedela, da obstaja boljša prazna slama. Vsi bi mi najbolj kvalitetno prazno slamo dali zastonj. Pravijo: vzemite kolikor hočete in pozdravite predsednika. Ampak jaz nočem zastonj. Da mi ne bo kdo potem očital, da jemljem zastonj. Zunaj je pa res iz dneva v dan bolj čudno. Zdaj vsi jokajo. Petdeset let je bilo prepovedano jokati, zdaj pa vsi jokajo kot zmešani. Jokanje je prišlo v modo. Jokajo brez veze. Jokajo tudi zato, ker misijo, da tako očetu Miri lezejo v rit.

BRANKO: Prav gotovo ima oče Mira zelo mokro rit.

MATI MIRO: Ne šali se. Oče Mira opravlja zelo odgovorno delo. Poklical me je in si zaželel, da bi spet, tako kot nekoč, mlatil prazno slamo. Ubožček. Tako se mi smili.

INSTRUKTOR: Meni se ne nič smili. Poglejte, kaj je storil. Razgled je odnesel s sabo. Cela dolina je čisto prazna. Nastala je popolna luknja.

MATI MIRO: Kaj se pa ti oglašáš tako, kot da bi bil del družine?

INSTRUKTOR: Saj sem!

MATI MIRO: A boš tiho!

INSTRUKTOR: Prav.

MATI MIRO: Da te ne bi ...

INSTRUKTOR: Kaj da me ne bi? Če niste vedeli, gospod Mira mlati prazno slamo povsod, kamorkoli gre in pride. V različnih parlamentih po svetu, v skupščinah, na proslavah, prireditvah, neformalnih srečanjih in tako naprej, in tako naprej.

MATI MIRO: Lažeš.

INSTRUKTOR: Ne lažem. To vsi vedo, samo vi ne. Ker si zatiskate oči pred resnico.

MATI MIRO: (se sesuta sesede na stol) Jaz pa sem mislila ... Ne vem, kaj sem mislila. (zadržuje jok) Nisem si predstavljala, nisem verjela, da bi ... Da bi kje drugje mlatil prazno slamo razen doma. A mu ni bilo dovolj, kar sem mu jaz dajala doma ...

ŠTEFKA: Mati Miro, ni vam treba zadrževati joka. Zdaj lahko svobodno zajokate.

MATI MIRO: (pogleda Štefko, nato pa zajoka) Prevaral me je!

BRANKO: Najbrž je bil osamljen ... Samota pa človeka spravi v skušnjava. Tudi oče Miro je samo človek ... Ima svoje potrebe ... Na nek način ga razumem.

ŠTEFKA: Razumeš ga, kaj? A bi tudi ti slučajno kje drugje mlatil prazno slamo?

BRANKO: Ne, ne, niti na misel mi ne pride. Brez tebe nikoli. Vedno s tabo.

MATI MIRO: In to zvem danes, ko končno po dolgih mesecih odloči, da pride na mlatenje prazne slame. (se zbere) Instruktor, ti si se grdo zlagal. Priznaj.

INSTRUKTOR: Prav, pa sem se zlagal. Priznam.

MATI MIRO: Saj sem vedela. Pazi se. Če boš še naprej lagal, te bomo zadavili z lastnimi rokami. (ostalim) To z jokom pa ni slabo. Čutim, da sem nekaj kilogramov lažja. Morala bi napisati knjigo z naslovom: hujšanje, z jokom v tridesetih dneh do idealne teže. Pa je ne bom napisala. Ljudem je že itak hudo. Zakaj bi še hujšali, da bi jim bilo še hujše? (spet instruktorju) Do kdaj boš še ti visel pri nas?

INSTRUKTOR: Dokler se ne boste naučili lekcije.

MATI MIRO: Kakšne lekcije?

INSTRUKTOR: Dobro veste kakšne.

MATI MIRO: Nič ne vemo.

INSTRUKTOR: No, vidite, sami ste priznali, da nič ne veste.

MATI MIRO: Branko, pri moji sveči, ugasnjeni s palcem in kazalcem, pridi sem in me primi, da ne skočim k njemu in ga ne zadavim.

BRANKO: Pusti ga, saj vidiš, da ne ve, kaj govori. Tu je zaradi stola. Postavili so ga za stražarja. Straži stol očeta Mire, da ga kdo ne bi zasedel. Obenem pa čaka, da jaz umrem, da bi se lahko poročil s Štefko. Potem ni čudno, da kdaj pa kdaj izgovori kakšno neumnost. Priznam, da sem že večkrat tehtno premišljeval o tem, da bi se ubil, samo da bi videl, če bi se res poročil s Štefko, a sem odmahnil z roko in si rekel: ah, ne splača se.

Instruktor nenadoma zadrema na stolu.

MATI MIRO: Nekaj sem hotela reči, pa mi je v hipu ušlo. A je kdo ujel mojo misel?

Štefka in Branko odkimavata.

ŠTEFKA: Morda pa je zadela instruktorja. Vsakič, preden zaspi, tebi uide kakšna ostrá misel. Morda njega zadane.

Trkanje. Ozrejo se proti vratom. Tudi instruktor, ki se zbudi iz dremeža.

TRETJI PRIZOR

(prejšnji, nevidni oče Mira)

MATI MIRO: Kdo zdaj trka?

BRANKO: Ne sprašuj, kdo trka, kajti trka vsem nam, ki smo notri in čaka, da mu odpremo.

Vrata se sama odprejo.

MATI MIRO: Oče Mira, ti si! (stopi k njemu, ki je neviden še pri vratih) Nismo te pričakovali tako zgodaj. (ga objame) No, prav, da si prišel, saj sem že vse pripravila za mlatenje prazne slame. Užival boš. No, stopi k mizi.

BRANKO: (se rokuje) Videti si naravnost odlično, kot da bi pravkar prišel iz razkošne predsedniške palače. A prišel si iz palače? Ne, nisem vedel. (ga posluša) Ne norčujem se iz tebe. Vem, kako težko in odgovorno delo opravljaš. (spet posluša) Hrbet te boli od vsakodnevnega trepljanja? To je pa hudo. Hudiča, a res? Ves dan te trepljajo? (posluša) Zakaj pa ne ukažeš, da te nehajo trepljati? Zakaj ne moreš? (posluša) Aha, po zakonu te morajo trepljati. Potem pa ukini zakon. Ne moreš? Zakaj? (posluša) Nisem vedel, da obstaja zakon, ki izrecno prepoveduje ukinjanje zakona o trepljanju predsednika. Kdo bi si mislil. Kaj vse človek izve za časa svojega življenja.

ŠTEFKA: Tako vesela sem, da si prišel, oče Mira. (steče ga objeti) Si vrnil Ljubljano spet domov? (posluša) Praviš, da je bilo težko? Verjamem ti. Kaj hočeš, se je pač navadila na boljše. Kot predmestje ji ni bilo treba kaj dosti misliti o sebi. Za njo je v glavnem mislilo veliko evropsko mesto. (posluša) Kaj? Bežigrad se ni hotel vrniti? Pod posteljo se je skrtil? Kaj takega! (se prime za usta) Ne, to ni res. Našeškala ga je po riti? S kuhalnico? Potem pa se je Bežigrad vso pot drl kot zmešan. Poslušaj, a Ljubljana ve, da se ne sme mestnih četrti šeškati po riti? (posluša) No ja, tudi jaz upam, da se ne bo kaj takega ponovilo. Povej mi, zanima me, kako si Ljubljano prepričal, da se je vrnila sama k sebi? (posluša) Ste slišali, kaj pravi. Obljubil ji je dva nova gledališča z vso moderno opremo, da se ljudje ne bi stiskali na škripajočih stolih.

BRANKO: Slišali smo. Saj nismo gluhi.

ŠTEFKA: Ljubljani je šlo na živce škripanje stolov. Od škripanja ni slišala, kaj se pogovarjajo na odru. (posluša) Kako vem? V časopisu je pisalo. No, si oblubo že izpolnil. (posluša) A figo si držal v žepu? Modro. (ga potrepnja po hrbtu) Oprosti, oprosti. Vem, vem, boli te hrbet. (sede za mizo)

MATI MIRO: Kako kje je? Tam, kjer si jo pustil. V redu, v redu, jaz sem jo dala na polico. Še vedno je tam. Nihče se je ni dotaknil. (posluša) Zakaj me to sprašuješ?

ŠTEFKA: To tudi mene zanima.

BRANKO: Če sem iskren, tudi mene.

INSTRUKTOR: Tudi mene. (prinese stol za mizo, kamor se nevidni oče Mira usede, stoji zraven stola)

MATI MIRO: Saj sem ti že takrat povedala, ko si odhajal, zakaj nočem s tabo. Preprosto povedano, nisem hotela iti v razkošno predsedniško palačo, ker ... Morala sem ostati z otroki. Razumi. Nekdo mora paziti nanje. Kaj če bi se kaj zgodilo? Doma jih ne moreš puščati za dalj časa. Hišo bi prodali.

BRANKO: Mati Miro, dovolj smo odrasli, da znamo paziti nase.

MATI MIRO: Ni res! Dokler boste moji otroci, ne boste znali paziti nase. Verjemite, pri moji sveči ugasnjeni s palcem in kazalcem.

INSTRUKTOR: (nevidnemu očetu Miri) To ni res! To preprosto ni res! Trudil sem se, instruiral sem, toda ... Oprostite, moje instrukcije se ne spuščajo na tako nizko raven. Res sem goljuf, ampak nikogar ne poučujem o lezenju v zadnjico. Pa tudi v zakonu o predsednikih nič ne piše o lezenju v zadnjico. Pustite me, da dokončam. Pust ... Do konca vam bom povedal. Prosim! Ja, ja, v redu. Dovolite ... Ja, res je, ampak ... Kar vam hočem povedati, je to: vse ima svoje meje! Nikoli in nikogar ne instruiram, da leze v zadnjico, ali da mu lezejo v zadnjico. No, vidite! Prisilili ste me, da se izražam s pojmi, ki žalijo mojo stopnjo razuma!

BRANKO: Zakaj ne rečeš preprosto rit?

INSTRUKTOR: Teh besed iz mojih ust ne boste slišali!

ŠTEFKA: Dvojna morala. Goljuf, ki ne mara grdih besed.

INSTRUKTOR: Poročil se bom s tabo, Štefka. Naj stane, kolikor stane!

ŠTEFKA: Sanjaj.

MATI MIRO: (nevidnemu očetu Miri) Si kaj rekel? Nisem te slišala. (poslušaj) Ja, to sem ti vedno govorila. Končno si se srečal s pametjo. Pospravila jo bom s police, ko končamo z mlatenjem prazne slame.

ŠTEFKA: Tudi jaz to mislim. Orožje je nevarno. Z njim lahko še koga ubiješ ali raniš ali prestrašiš. Obstaja cela paleta možnosti.

INSTRUKTOR: Nič, kroglica je padla! Mislim na okroglo kocko. (pomisli) Zdaj ne vem več kaj ... Ni važno. Nekaj je vsekakor padlo. To je bistveno. (gre k policam, vzame pištolo in jo usmeri v Branka) Daj mi svojo ženo za ženo, ali pa te ustrelim kot zajca ujetega v kletki!

BRANKO: (se zasmehuje) S to zarjavelo pištolo ne boš nikogar ustrelil. Ne spravljal nas v smeh.

INSTRUKTOR: (pritisne na petelina, pištola se sproži, ostali obnemijo) Aha! Zarjavela, praviš. Kaj je? Kaj molčiš? Zakaj se ne zgrudiš? A sem te zadel, ali nisem? Nič, bom pa še enkrat. (spet pomeri)

BRANKO: (skoči in ga zagradi za roko) Kaj si znorel? Ni me treba ubiti. Če hočeš mojo ženo za ženo, jo imej, norec zmešani.

INSTRUKTOR: A res? Častna beseda?

Branko in instruktor stopita na razen.

ŠTEFKA: Kaj!? Ti bi me takoj prodal? Samo da bi ostal živ? Kaj takega od tebe res nisem pričakovala.

BRANKO: Nisi razumela. To je bil pogajalski manever.

INSTRUKTOR: A tako! Manevriral bi z mano! (spet usmeri cev v Branka) Zdaj se poslovi od življenja. Ne verjamem ti več, četudi mi ponudiš sto svojih žena! Pripravi se na naboj, ki ti bo raznesel srce na tisoč koščkov.

BRANKO: Samo tisoč? Nisem vedel, da si tako slab strelec.

INSTRUKTOR: Kar govori. Ničesar ti ne verjamem več, četudi mi ponudiš sto svojih žena.

ŠTEFKA: Sto žena imaš? Nikoli mi nisi povedal, da imaš toliko žena. Bigamist. Poligamist.

BRANKO: A ne razumeš, da si izmišljuje? Samo da bi me ustrelil. To mu bom preprečil. Zdaj in takoj!

Branko spet skoči v instruktorja in ga prime za roko. Nekaj časa se prerivata. Usmerita cev proti stolu, na katerem sedi nevidni oče Mira in pištola se sproži. Vsi nekaj časa molče zrejo proti nevidnemu očetu Miri.

MATI MIRO: A mislite, da je mrtev? (ga potrese za ramena)

ŠTEFKA: Ko ga gledam tako od daleč, se mi zdi mrtev. Kaj pravite?

BRANKO: (instruktorju) Ti si ga ubil.

INSTRUKTOR: Ne, ti si ga!

BRANKO: O pa ja! Priznaj, da si ga ti in olajšal si boš dušo.

INSTRUKTOR: Ti si ga. Če ne bi skočil ...

BRANKO: Ti si ga!

INSTRUKTOR: Nisem! Ti si ga.

BRANKO: Ti!

INSTRUKTOR: Ti!

BRANKO: Ti!

INSTRUKTOR: Ti!

MATI MIRO: Tišina! (Branko in instruktor utihneta) Pri moji sveči ugasnjeni s palcem in kazalcem, sta se pa res hudičevo zaklepetala. Zdaj je, kar je. Če je mrtev, je mrtev. Če ni mrtev, ni. To ni pomembno. Pomembno je, ali smo iz vsega tega izvlekli kakšen nauk. Ali smo?

Ostali poskušajo ugotoviti kakšen nauk, a se ničesar ne spomnijo. Naredijo 'ne vem' grimaso.

MATI MIRO: Vidim, da vam koleščki v glavah ne delujejo in zato me poslušajte. Naučili smo se, da je še tako zarjavela pištola zelo nevarna in lahko marsikoga spravi na drugi svet, če obstaja. Če pa ne, pa ga spravi mrtev položaj. Ste si zapomnili?

OSTALI: (prikimavajo) Smo, smo.

MATI MIRO: No, zdaj pa vsi za mizo. Gremo mlatit prazno slamo.

Sedejo za mizo, razen instruktora.

INSTRUKTOR: Kam pa naj jaz sedem?

MATI MIRO: Na stol očeta Mire.

INSTRUKTOR: Ampak on sedi na njem.

MATI MIRO: Porini ga na tla.

Instruktor porine nevidnega očeta Miro na tla in sede na njegov stol.

MATI MIRO: No, zdaj pa na mlatenje prazne slame.

Pripravijo se za začetek mlatenja prazne slame, ko pozvoni. Vsi se prestrašeno ozrejo proti vratom.

MATI MIRO: (zelo prestrašena) Pozvonilo je. Z električnim zvoncem.

ŠTEFKA: Od kdaj imamo električni zvonec?

MATI MIRO: Nimamo ga. To je bila smrt. S sabo je prinesla električni zvonec. Hodi okrog z električnim zvoncem in straši ljudi. Govori jim, da bodo umrli, ali pa do se že umrli pa tega še ne vedo.

BRANKO: Ni kaj za reči, tudi smrt se je modernizirala. Samo še mi imamo trkanje. Kdo bo odprl?

ŠTEFKA: Ti.

BRANKO: Ne, jaz sem vprašal, prosim. Kdor vpraša, kdo bo odprl, ne odpira.

ŠTEFKA: Strahopetec!

BRANKO: Če hočeš, bom takoj odprl. A vedi, da bom s tem prekršil načelo, ki se ga človeštvo drži že ...

Spet pozvoni. Potem se vrata počasi odpirajo, ostali so prestrašeni in vstopi Mirko s kovčkom v roki. Ostali si oddahnejo.

ŠTEFKA: Mirko!

BRANKO: Glej ga, fanta. Deset let te ni bilo. Kdaj boš šel nazaj? Saj ne da bi te preganjal, a rad bi vedel.

INSTRUKTOR: A to je Mirko?

MATI MIRO: Mi smo mislili, da smrt zvoni, pa si bil ti. Ravno prav si prišel. Nekaj prazne slame več sem kupila, tako da jo boš tudi ti lahko mlatil. Ni je veliko, a bo dosti za vse.

ŠTEFKA: Res te ni bilo dolgo. Zakaj si pravzaprav prišel?

Daljši premor, ko si Mirko ogleduje prostor in nostalgичno vzdihuje.

MIRKO: Prišel sem na pogreb. Jaz sem tisti vaš sorodnik, ki ga videte samo na pogrebih. (ostali ga hočejo nekaj vprašati) In ne sprašujte me ničesar, kajti ničesar vam ne nameravam povedati.

KONEC

